

Közel kilencszáz diák nevezett be az olvasóvetélkedőre

Olvasnak-e a mai gyerekek?

Fotó: Nagy Tibor (archív)

Gyakran hallani, hogy manapság egyre inkább kiszorul az olvasás a gyermekek szabadidejéből, ahelyett hogy leemelnének egy könyvet a polcra, órák hosszat töltönek a tévé, a számítógép vagy a telefonjuk előtt. A Marosvásárhelyi Nemzetközi Könyvvásár által meghirdetett Olvasd el, és játssz velünk! című olvasóvetélkedő szervezőinek immár több mint tízéves tapasztalata azonban szerencsére némileg megcáfolja ezt, hiszen évről évre nő a benevező csapatok, tehát az

olvasó diákok száma, idén 287 csapat és 861 tanuló jelentkezett az olvasóvá nevelést célzó játékos, kreatív megmérettetésre. Az eddigi tapasztalatokról, a gyermekek olvasási szokásairól Makkai Kinga pedagógussal, a vetélkedő főszervezőjével beszélgettünk.

Menyhárt Borbála

(Folytatás a 4. oldalon)

Ne feledje idejében megújítani előfizetését! Ha előfizet, biztosan kézhez kapja, féláron, mint ha megvásárolná!

Folytatódik a makfalvi zászlóper

Mint ismeretes, a volt prefektus a hazai zászlótörvényre hivatkozva kérte a székely lobogó eltávolítását azzal az indokkal, hogy más államok hivatalos zászlói kizárólag a román nemzeti zászlóval együtt tűzhetők ki.

2.

A köhögés sokszor feladja a leckét

Dr. Veress Orsolya fül-orr-gégész orvos választott és kedvelt szakterületén figyelemre méltó irányvonulat képvisel. Véleménye szerint a holisztikus szemlélet és a hagyományos módszerek összekapcsolása képezi a járható utat azok számára, akik aktívan szeretnének részt venni a saját gyógyulásukban.

7.

Szórványküldetésben az óceánon túl

Szabó Évát tíz éven keresztül az Erdélyi Magyar Televízió szerkesztőjeként, műsorvezetőjeként láthattuk a képernyőn. Sajtómunkáját hat éve szóránymissziós munkával bővítette ki. Férjével – Molnár Lehel unitárius lelkész, levéltáros – az Amerikai Egyesült Államokban tevékenykednek

9.

Szolgáltatásaink:

- kontaktlencse-felírás és rendelés
- ingyenes szemüvegfelírás komputeres szemvizsgálattal
- mindenik szaküzletünk orvosi szakrendelővel van felszerelve, ahol teljes szemvizsgálatot végzünk, a pácienseinket küldőpapír nélkül fogadjuk
- a gyerekvizsgálatokat speciális fotorefraktométerrel végezzük (kellemetlen pupilatágítás nélkül, távolsági fotózással)
- kötelező éves szemvizsgálatok cégek részére
- korszerű számítógép-vezérlésű japán NIDEK gépekkel bármilyen kerettípusba bedolgozunk plasztik- és üveglencsét egyaránt (gyors, olcsó és precíz munkával)
- szemüvegjavításokat végzünk (keretek forrasztása)
- új amerikai készülék látásjavításra, kancsalságra
- terápiák betegség és sérülés utáni rehabilitációra, memória-, reflexek, mozgás- és tanulászavarok javítására

Marosvásárhely:

- ▲ Posta utca 3. sz. Tel: 0265/212-304, 0365/410-555
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 49. sz. Tel: 0265/263-351, 0365/410-557
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 182-184. sz. (Fortuna). Tel: 0265/265-205
- ▲ Rózsák tere 53. sz. Tel: 0265/250-120, 0365/410-559
- ▲ Dózsa György utca 64-68. sz. (a Kaufland udvara). Tel: 0265/212-212
- ▲ Köztársaság tér 5. sz. Tel: 0365/430-939

Szászrégen:

- ▲ Iskola utca 11. sz. Tel: 0265/512-042, 0365/410-558

Szováta:

- ▲ Fő út 196. sz. Tel: 0265/577-282, 0742-100-323

Aktuális

Trumpoltak az amcsik

Karácsonyi Zsigmond

Túl az Óperencián fordult a kocka. A demokraták nemcsak az elnöki széket veszítették el, hanem a törvényhozás felső házában is ellenzékbe szorultak. A közvélemény-kutatók megint melléfogtak egy kicsit, mert érzelmeikre hallgatva alulértékelték Trump esélyeit, és figyelmen kívül hagyták az ősi emberi ösztönöket: a gyomor határozza meg a tudatot. Vagyis a pénz beszél, a kutya ugat. A covid utáni évek gazdasági hanyatlása kilátástalan helyzetbe sodort számos amerikai családot. Számukra a totójázó demokrata kormányzat csalódást jelentett. A csoszogó, orra bukó, az elnökjelöltek vitájában le-szereplő Joe Biden kényszerből váltó Kamala Harris vigyora nem volt bizalomgerjesztő. A mutatvány félresikerült. Hiába zárták két hónapra karanténba a sajtó elől, hogy felkészítsék a nehézsúlyú ellenfelével való megmérettetésre, a választópolgárok számára könnyűnek találtatott. Miközben Trump a gazdaságilag, politikailag erős Egyesült Államokat vizionálta, Kamala a nők abortuszhoz való jogát lengette be. Trump a nehézségeért az illegális bevándorlókat tette felelőssé, Kamala a színes bőrű szavazókat próbálta magához csábítani. A keserű végeredmény: a megélhetési biztonság fontosabb, mint a demokratikus jogok lobogtatása.

Az Egyesült Államok elnöki széke biztos várományosának tudatában szerda hajnalban Trump „a keményen dolgozó amerikaiak millióinak” gyors változást ígért. Adócsökkentést, a határok biztosítását és a háborúk megállítását. Már-már az örök békét is belengette győzelmi mámorában. De ami jó Amerikának, szinte biztos, hogy minket nem boldogít. Az 1956-os forradalom évfordulóján nem feledkezhetünk meg a geopolitikai érdekből

(Folytatás a 3. oldalon)

NOVEMBER

7

7:13 13:05
16:58 21:17

A nappal hossza:
9 óra 45 perc

CSÜTÖRTÖK

Ma **REZSÓ**,
holnap **ZSOMBOR** napja

Az év **312.** napja,
hátravan **54** nap

IDŐJÁRÁS

Napos idő

Hőmérséklet:
max.: **11 °C**
min.: **-4 °C**

naptár

Isten éltesse!

ZSOMBOR: régi magyar személynév. Magyar, török, bolgár eredetű, jelentése: bölény.

VALUTAÁRFOLYAM
BNR: 2024. november 6.

1 €	4,9755 lej
1 \$	4,6275 lej
100 Ft	1,2103 lej
1 g arany	404,7692 lej

Folytatódik a makfalvi zászlóper

Vass Imre fellebbezni fog

Élni fognak a fellebbezési lehetőséggel, és nem tekintik jogosnak a törvényszéki döntést – nyilatkozta a Népújságnak Makfalva polgármestere.

Hétfőn a Maros Megyei Törvényszék 637. számú határozatában úgy döntött, hogy helyet ad a prefektusi hivatal keresetének, amelyben Ciprian Dobre korábbi prefektus perbe hívta Makfalva polgármesterét, és azt kérte a törvényszéktől, hogy rendelje el a Makfalva központjában álló „úgynevezett székely zászló” eltávolítását. A szeptember 25-én iktatott prefektusi keresetre vonatkozó hétfői döntés kötelezi az alperest, hogy eltávolítsa a közterületről (a településen áthaladó 13. számú országút melletti parkból) a Székely Nemzeti Tanács „székely zászló megnevezés alatt ismert” két-arany lobogóját. A határozat 15 napos fellebbezési időt biztosít az alperes számára.

Megkeresésünkre szerdán Vass Imre polgármester elmondta: ügyvédje jobban bízott a volt prefektus keresetének elutasításában, mint ő, de „ez van” – tette hozzá a döntéshez. Még nem kapták meg a döntés indoklását, amire ő is nagyon kíváncsi, de egyelőre kívánnak. „Mindenképpen még marad a zászló a helyén addig, amíg nem lesz jogerős ítélet” – nyomatékosított az előljáró. Hozzáfűzte: fellebbezni fognak, és ha azt is elveszíténék, akkor akár az Emberi Jogok Európai Bíróságán (CEDO) is megtámadják azt a határozatot is. „Végig fogjuk vinni. Nem tartjuk jogosnak ezt a döntést” – nyomatékosította döntését határozottan Vass Imre.

Mint ismeretes, a volt prefektus a hazai zászlótörvényre hivatkozva kérte a székely lobogó eltávolítását azzal az indokkal, hogy más államok hivatalos zászlói kizárólag a román nemzeti zászlóval együtt tűzhetők ki hivatalos látogatások és egyéb nemzetközi események alkalmával, és szerinte minden más zászló kitűzése tilos, mivel nincs jogi alapja. Októberi válaszlevelében a makfalvi polgármester a törvényszéktől a kereset elutasítását kérte, rámutatva, hogy egy olyan zászló kitűzése, amely nem egy adott államé, és azt a polgárok egy csoportja helyezte ki, nem

közigazgatási aktus, és a zászló kihelyezéséről semmilyen közigazgatási irat nem született. A polgármester arra is rámutatott, hogy a zászlóhasználati törvény csak a középületeket jelöli meg mint olyan hely, ahová ki lehet tűzni más államok zászlaját, tehát más helyszínekre nem vonatkozik. Arra is figyelmeztetett, hogy a nemzeti jelképek használatának akadályozása sérti a román alkotmányt és a nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezménynek a szó-lásszabadságra, önkifejezésre vonatkozó előírásait. (GRL)

Amíg nem lesz jogerős ítélet, a zászló a helyén marad – nyomatékosította a polgármester

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!

Elfogadunk előfizetést lapunkra a következő hónapra a Népújság szerkesztőségében: Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám, 2. emelet, 72-es iroda, naponta 9–14 óra között, szombat – vasárnap zárva. Tel. 0728-082-259.

Megyei hírek

A kerékpárút mestertervének közvitája

November 12-én, kedden 11–13 óra között a Marosvásárhelyi Metropolisz Övezet Egyesület kerékpárút-mestertervének közvitájára kerül sor a Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal 45-ös termében – tájékoztatott Molnár Lajos ügyvezető igazgató.

Márton-napi táncmulatság és borverseny Dicsőszentmártonban

A Szent Márton Borlovagrend november 9-én, szombaton 17 órai kezdettel Márton-napi táncmulatságot és a 45. alkalommal borversenyt szervez Dicsőszentmártonban, a Három Fenyő vendéglőben. Lesz élő zene és tombola, Márton-napi élő lúd. Mindenkit szeretettel várnak. Bővebb felvilágosítással a 0721-093-402-es telefonszámon Orbók Ferenc szolgál.

Könyvbemutató Marosszentgyörgyön

November 11-én, hétfőn 18 órakor a marosszentgyörgyi plébánia tanácstermében Nagy Miklós Kund művészeti író bemutatja Baricz Lajos Szeretet az Isten és Kell a kegyelem – 134 szonett – című kötetét. Közreműködik Pataki Ágnes, Szántó Árpád, a Szent György kórus, a Kolping Család kórusa, valamint a Soli Deo Gloria községi kórus. Műsorvezető Moldovan Irén tanár, író.

A Philothea Klub ünnepi koncertsorozata

A Philothea Klub 30. születésnapja alkalmából ünnepi koncertsorozat lesz november 18–22. között. A program: 18-án, hétfőn este 7 órakor a Vártemplomban az Eufónia Pedagóguskórus, 19-én, kedden délután 5.30-tól a Kádárok bástyájában a Bohemia String Quartet, 22-én, pénteken 19 órakor a Vártemplomban Székely Erika és Székely Norbert lép fel. A belépés díjtalan, adománnyal lehet támogatni a Philothea Klub ifjúsági programjait.

Terápiás program szenvedélybetegeknek

A Bonus Pastor Alapítvány november 18–29. között 12 napos terápiás programot szervez Magyarózdton, a terápiás otthonában szenvedélybeteg férfiak és nők, valamint hozzátartozók részére. A felvétel előzetes interjú alapján történik. Várják mindazok jelentkezését, akik változtatni szeretnének alkohol-, játék- vagy társfüggőséggel terhelt életmódjukon. Jelentkezési határidő: november 11. Telefonszám: 0752-246-814, McAlister Magdolna.

Hírszerkesztő: Szer Pálosy Piroska

Nemcsak dolgoznak, ünnepelnek is Szovátán

Október sem telt el eredménytelenül Szovátán – derült ki a polgármester havi beszámolójából.

Ami az infrastruktúrát, beruházásokat illeti, az elmúlt hónapban folytatódott az aszfaltozási projekt, új járórteg került az Arató, Csillag, Farkas, Festékes, December 22. és József Attila utcákra, a Petőfi lakónegyedben hozzáfogtak a játszótér kerítésének felújításához. Folyamatosan haladnak a nagy méretű beruházási munkálatokkal, mint a kulturális központ, tanuszoda, kórház, hulladéklerakó udvar építése, a moziépület felújítása, a városi könyvtárnál pedig kicserelelik a nyílászárókat és festenek – tájékoztatott Fülöp László Zsolt.

Ami a közösségi és kulturális életet illeti, október elsején hagyományosan köszöntötték az időseket és az 50., 55. és 60. házassági évfordulójukat ünneplő párokat. A pedagógusok világnapján az oktatókat köszöntötték, és azt kérték tőlük, végezzék ezután is teljes odaadással a következő nemzedék nevelését, mert ez közös érdek, hiszen enélkül nincs jövője a településnek.

RENDEZVÉNY

Márton-napi Esztendő kereké

Az őszi időszak hagyományos tevékenységeit, a novemberi jeles napokat, a Márton-naphoz kötődő népszokásokat ismerhetik meg a 0-4. osztályos diákok és családjuk a

A Kusztos Endre Emlékházban és Galériában megnyílt Fülöp László állandó kiállítása Miesnapok címmel, a Székelyudvarhelyi Néptáncműhely bemutatta a városban a Ritka magyar című darabját, nyolcadik alkalommal került sor a Bekecsalja néptáncalálkozóra, emlékeztek az 1956-os szabadságharcra és a szovátai forradalmárokra.

Sikeresen lezajlott a kilencedik tökfesztivál, a nagyszámú látogatót vonzó rendezvényen a szovátaiak és a vendégek együtt örülhettek a színes programoknak, és ugyancsak októberben adott hangversenyt a városháza nagytermében a szovátai Intermezzo kamarakórus, amely alkalommal az énekkar történetét bemutató új könyvet is ismertették az érdeklődőkkel.

Ugyancsak októberben letette az esküt a polgármester és az új helyi tanácsosi testület, így elkezdődhetett egy újabb négyéves munka – részletezte a régi-új városvezető. (gligor)

Maros Megyei Múzeum Néprajzi és Népművészeti Osztályának (Toldalagi-palota, Marosvásárhely) november 9-én 10 órakor kezdődő rendezvényén. Szervező a Világó Egyesület és a múzeum. A helyek száma korlátozott, a részvételi szándékot a virginasemese@yahoo.com e-mail-címen vagy a 0720-671-640-as telefonszámon lehet jelezni. Belépő: 10 lej.

NÉPÚJSÁG
ÖNÁLLÓ
MAROS MEGYEI NAPILAP
Kiadja az IMPRESS KFT.
FŐSZERKESZTŐ:
Karácsonyi Zsigmond
LAPSZERKESZTŐK:
Antalfi Imola
Benedek István

MUNKATÁRSÁK: Antalfi Imola, Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Menyhárt Borbála, Mezey Sarolta, Mózes Edith, Kaáli Nagy Botond, Nagy Miklós Kund, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Szer Pálosy Piroska, Vajda György. **KORREKTÚRA:** Horváth Éva, Kiss Éva.
TÖRDELÉS: Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi.
FŐKÖNYVELŐ: Nagy Melinda. **REKLÁM-LAPTERJESZTÉS:** Madaras Éva Adrienn. **APRÓHIRDETÉS:** Petres Emilia.
Tel.: munkanapokon 9–14 óra között 0265-268-854, délután: 0728-082-259, e-mail: reklam@e-nepujasag.ro.
SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. **Internet:** www.e-nepujasag.ro **E-mail:** nepujasag@e-nepujasag.ro
Telefon: titkárság: 0265-266-780 és tel/fax: 0265-266-270. **Nyomda:** Palatino.
A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.
Előfizetés a postahivatalokban, postásoknál és a szerkesztőségben: 0728-082-259.
Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 9–15 óra, péntek: 9–14 óra, szombat, vasárnap: zárva.

642357800076

ISSN 1220-3475 (print);
ISSN 1584-3238 (online)

Donald Trump bejelentette győzelmét

Donald Trump, az amerikai Republikánus Párt elnökjelöltje helyi idő szerint szerda hajnalban a támogatói előtt tartott beszédében bejelentette, hogy ő lesz az Egyesült Államok 47. elnöke.

„Mindennap küzdeni fogok Önökért. Minden lehetőséggel” – ígérte Trump, hangsúlyozva, hogy újabb aranykor köszönt Amerikára.

Trumpot a színpadon állva felesége, Melania Trump, gyermekei, valamint vezető politikuskai, köztük a kampány legfőbb tanácsadói, Susie Wiles és Chris LaCivita vették körül.

„Visszaszereztük a szenátus feletti irányítást. És úgy tűnik, a képviselőházban is vezetést szerzünk” – jósolta, kiemelve, hogy olyan politikai győzelem született, amelyet korábban senki sem látott.

Beszédében megfogadta, hogy addig nem pihen, amíg „erős, biztonságos és virágzó Amerikát” nem teremt.

Háláját fejezte ki az amerikai népnek, családjának, az alelnökjelöltjének és választási győzelmén dolgozó stábjának is.

J. D. Vance alelnökjelölt az amerikai történelem legnagyobb politikai visszatérésének nevezte Trump győzelmét, és hozzáfűzte, hogy ezt gazdasági fellendülés fogja követni.

„Úgy tűnik, jó választás volt” – mondta Vance-ról Trump, ahogy visszavette a szót.

A beszédben a republikánus párti jelölt megemlékezett Elon Muskhoz fűződő jó viszonyáról „egy új csilagnak” és „az egyik legfontosabb embernek” nevezte, hosszasan méltatta a Musk SpaceX űrvállalatának látványos eredményeit, és felidézte, hogy a Helen hurrikán pusztítása után a milliárdos techmogul Starlink műholdrendszerével sikerült megoldani a kapcsolattartást. „Életeket mentett” – méltatta Muskot, hozzáfűzve, hogy meg kell becsülni a zsenit, mert kevés van belőlük.

Leendő kormányára utalva Trump azt mondta, hogy a választáson független elnökjelöltként indult,

Robert F. Kennedy Jr. segíthetne abban, hogy „Amerika újra egészséges legyen”.

Trump „a keményen dolgozó amerikaiak millióinak” azt üzent, hogy meghálálja a bizalmukat, és gyors változást ígért. „Az amerikaiak visszakapják az ellenőrzést az ország felett” – mondta.

Az előtte álló legfontosabb feladatok között emelte ki az adósságok rendezését, az adók csökkentését, a határok biztosítását és a háborúk megállítását is.

„Rendbe fogjuk hozni a határainkat. Mindent rendbe fogunk hozni az országunkkal kapcsolatban” – mondta.

„Én nem fogok háborúkat indítani. Meg fogom állítani a háborúkat” – hangsúlyozta.

A választási küzdelemben megosztott országra utalva kijelentette: „Ideje magunk mögött hagyni a megosztottságot. A siker egyesíteni tud minket”.

„Nem okozok csalódást. Amerika jövője nagyobb, jobb, merészebb, gazdagabb, biztonságosabb és erősebb lesz, mint valaha” – zárta győzelmi beszédét Donald Trump. (MTI)

A brüsszeli vezetők gratuláltak Donald Trumpnak

Gratulált szerdán Donald Trump választási győzelméhez Ursula von der Leyen, az Európai Bizottság elnöke, közleményében pedig az Egyesült Államok és az Európai Unió közötti transzatlanti együttműködés mélyítését sürgette.

„Az Európai Unió és az Egyesült Államok többek pusztán szövetségeseink; népeinket szinte partnerség köti össze, amely 800 millió embert egyesít. Ez a kötelék mélyen, a közös történelmünkben és a szabadság és a demokrácia iránti elkötelezettségünkben gyökerezik” – olvasható von der Leyen közleményében, amelyben egyúttal kiemelte az Egyesült Államok és az EU közötti szoros kereskedelmi és gazdasági kapcsolatokat is. Az újonnan megválasztott amerikai elnöknek Charles Michel, az uniós tagállamok vezetőit tömörítő Európai Tanács elnöke is gratulációját fejezte ki, szintén az Egyesült Államok és az EU közötti szoros kötelékeket hangsúlyozva.

„Az EU szövetségesként és barátként tekint elébe a konst-

ruktív együttműködés folytatásának” – jelentette ki. Hozzátette: az EU továbbra is erős, egységes, versenyképes és szuverén partner kíván lenni, „miközben kiáll a szabályokon alapuló, többpólusú rend mellett”.

A győzelemhez gratulált Mark Rutte NATO-főtitkár is, aki az X-en leszögezte, hogy Trump elnökségének „ismét kulcs szerepe lesz a szövetség erejének fenntartásában”.

A főtitkár közleményben felhívta a figyelmet a globális kihívásokra, példaként említve „az egyre agresszívabbá váló Oroszországot”, a Kínával folytatott stratégiai versengést, valamint a Moszkva, Teherán, Peking és Phenjan között egyre mélyülő szövetséget, és a NATO-n belüli közös munkát sürgette. Aláhúzta, hogy Trump január 20-i beiktatását követően az új amerikai elnököt „egy erősebb, nagyobb és egységesebb szövetség várja”, valamint további erőfeszítéseket sürgetett „a béke és a jólét megőrzése érdekében Európában és Észak-Amerikában”. (MTI)

Izraeli ellenzéki pártok a kormány elleni tiltakozás fokozására szólították fel az embereket

Izraelben ellenzéki pártok a kormány elleni tiltakozás fokozására szólították fel az embereket szerdán rendkívüli sajtótájékoztatójukon, válaszul Joáv Galant védelmi miniszter szerda esti menesztésére.

A négy, Izraelt a zsidók hazájaként meghatározó, vagyis cionista ellenzéki párt, Jaír Lapid centrista Van Jövő pártja, Beni Ganz centrista Allami Tábor pártja, Avigdor Liberman jobboldali Izrael a Hazánk pártja és Jaír Golan Demokraták nevű baloldali, szociáldemokrata pártja korábban azt közölte, hogy Joáv Galant menesztésének fő célja az ultraortodoxok katonai felmentésének biztosítása volt, s időzítése egybeesett a miniszterelnöki hivatal munkatársai ellen folyó rendőrségi és belbiztonsági nyomozásokkal a kiszivárogtatások és más, súlyos biztonsági és bűnügyi vétségek miatt.

„Galant védelmi miniszter keddi elbocsátása egy alkalmatlan miniszterelnök örült cselekedete. Egy háború kellős közepén, miközben Izrael több fronton harcol, Netanjahu meggyengítette, kárt okozott a hadseregnek, a harcoló erőknek, csak azért, hogy megszavazzák a bevonulás kijátszását szolgáló törvényeket” – kezdte Lapid a sajtótájékoztatót.

„Ne hagyják, hogy hasson önökre a hazugság. Galantot nem szakmai nézeteltérések miatt rúgták ki” – vélekedett. „Csak politikai okok miatt menesztették, mert Netanjahu a szolgálatkerülőket választotta, nem pedig a hadseregben szolgálókat. Ami történt, az nem normális, túlmegy minden logikán. Bármelyik zsidó anya tudni fogja, hogy nincs kiben bízni” – tette hozzá, és feladata ellátására képtelennek nevezte a kormányfőt. „Mit gondoljanak a Libanonban küzdő harcosaink, amikor látják, hogy a védelmi minisztert elbocsátják, miután behívó-

parancsot adott ki az ultraortodoxoknak?” – kérdezte Beni Ganz.

„Már láttuk, mit tesz az ellenségünk, amikor belülről megosztottnak lát minket. Nem szabad visszatérnünk október 7-e előttre. Nem engedhetjük meg magunknak ezt a luxust a Közel-Keleten” – hangsúlyozta a volt védelmi miniszter, majd további szolgálatra szólította fel a tartalékosokat, és tiltakozó szavazatokra kérte a Likud és más koalíciós jobboldali pártok képviselőit. „Az állam biztonsága és a koalíció biztonsága között Netanjahu a koalíció megőrzése és az izraeli társadalom szétzilálása mellett döntött” – mondta Liberman. „Hol láttuk az öröm és a lelkesedés kifejeződését? Iránban, ahol nagy volt a lelkesedés” – tette hozzá.

„Harmincnyolc évig szolgáltam a hadseregben, és nem gondoltam, hogy megérem azt a napot, amikor Izrael miniszterelnöke tudatosan és szándékosan árt a haderőnek, az ország biztonságának. Soha nem volt ekkora szakadék az országért mindent feláldozni kész izraeliek és a velejéig korrupt miniszterelnök között” – mondta Golan. „Mindenkint sztrájkra szólított. Tiltakozni kell, népünk ereje, a változás képessége önből fakad, a jó emberekből, akik szolgálnak, akik adót fizetnek, akik a hátukon tartják az államot, önök hozhatják el a változást” – szólította fel munkabeszüntetésre az izraelieket. Szavaihoz Ganz hozzáfűzte, hogy minden törvényes eszközt be lehet vetni a tiltakozás érdekében.

Juli Edelstein, a kneszet külügyi és védelmi bizottságának a kormányzó Likud párthoz tartozó elnöke bejelentette, hogy a történetk fényében beidézte Benjámin Netanjahut, akinek a következő napokban meg kell jelennie a bizottság előtt. (MTI)

Ország – világ

Kisiklott

egy benzint szállító tehervonat

Kedden a Szörényvár (Turnu Severin) közelében lévő Prunișor településen egy szerelvény 27 tartálykocsija közül öt kisiklott, kettő pedig fel is borult, és üzemanyag folyt ki belőlük. Mivel bármilyen szikra robbanást okozhat, a vasúti felsővezetékét áramtalanították, a baleset 300 méteres körzetében lakó nyolc személyt pedig evakuáltak. Raed Arafat katasztrófavédelmi államtitkár kedd esti sajtótájékoztatóján elmondta: az üzemanyag biztonságos áttöltéséről a rakomány tulajdonosának kell gondoskodnia. Az illető cég ehhez szükséges berendezése azonban az ország északi részén, a balesettől 800 kilométernyire lévő Szucsáván található. (Agerpres)

Tömeges halpusztulás a Tatroson

A környezetörtség a bűnüldöző szervekhez fordul, miután halpusztulás történt a Tatro folyón, Gyimesfelsőlok egyik településén. A Szeret vízgyűjtő területének igazgatósága vízmintákat vett a folyóból, az elpusztult állatokból vett mintákat is laboratóriumi vizsgálatnak veti alá. Ezek eredményeiből állapítják meg a pusztulás okát. Mivel védett faj is érintett, a bűnüldöző szerveket is bevonják a nyomozásba. (Agerpres)

Hatósági felügyelet alatt Nelu Tătaru

Hatvan napra hatósági felügyelet alá helyezték és eltiltották szakmájának gyakorlásától Nelu Tătaru volt egészségügyi minisztert. Az orvos-politikust hétfőn beidézték a korrupcióellenes ügyészség (DNA) iași-i székhelyére, ahol közölték vele, hogy gyanúsított egy korrupciós ügyben. Az ügyészek szerint a huși-i Dimitrie Castoroian városi kórház sebészeként pénz és élelmiszertermékeket fogadott el a pácienseitől. A korrupcióellenes ügyészség múlt hónapban indított büntetőeljárást Nelu Tătaru ellen vesztegetés elfogadása miatt. Azzal gyanúsítják, hogy orvosként több ízben kapott 100 és 500 lej közötti összegű hálapénzt, valamint más javakat a pácienseitől. A politikus ártatlannak vallotta magát. (Agerpres)

Autópályaszakaszt adnak át

Csütörtökön nyílik meg a forgalom előtt a moldvai (A7-es) autópálya első, 11 kilométer hosszú szakasza – jelentette be szerdán Marcel Ciolacu. A kormányfő Sorin Grindeanu szállításiügyi miniszterrel együtt a helyszínen ellenőrizte a sztrádaépítés stádiumát, és elégedetten nyilatkozott a tapasztalatról. Ciolacu azt is elmondta, a kormány ígéretéhez híven az év végéig 130 kilométer járhatóvá válik a moldvai autópályán. Sorin Grindeanu arra hívta fel a figyelmet, hogy a csütörtökön átadásra kerülő szakaszt rekordszámú humán erőforrással és gépparkkal építették meg: 3200 munkás dolgozott rajta 1000 munkagéppel. (Agerpres)

Trumpoltak az amcsik

(Folytatás az 1. oldalról)

elmaradt amerikai segítségnyújtásról. A mostani, trumpi ukrainai béketervötlet is csak arról szól, miként erősítheti az USA világhatalmi pozícióját. Belsőforrások szerint engedményeket tennének az oroszoknak cserébe azért, hogy gyengítsék az orosz–kínai kapcsolatokat, megakadályozva egy erős ázsiai hatalmi szövetség kialakulását. Nagyon valószínű, hogy a másfél évtizede autonómiáért küzdő oroszok lakta régiók külön jogi státust kapnak, esetleg nemzetközi ellenőrzés alatt. Ráadásul Ukrajna euroatlanti csatlakozásának terve is lekerülhet a napirendről.

A román politikuskok egymás lábára taposva küldték gratuláló távirataikat a leendő elnöknek, attól félve, ne hogy feketelistára kerüljenek, amiért tegnapig még „Biden kezét csókolgatták”. Közben a gyomruk görcsbe rándult, a transznisztriai enklávét két évtizede befagyasztott konfliktusára gondolva. Nekünk sincs miért nagyon örvendenünk a republikánus győzelem láttán. Trump már kampányában az ukrainaiak anyagi és hadászati támogatásának csökkentését helyezte kilátásba, illetve ezek átruházását az Európai Unióra. Vagyis a mi pénztárcánk keserüli meg ezt a győzelmet is. Az amúgy is meggyengült, versenyképességet veszített európai gazdaságra nehéz évek várnak. Az egyetlen menekülő terv csak az lehet, ha az EU-ba tömörült országok olyan gazdaságélénkítő intézkedéseket hoznak, mint amilyenről a közös piac alapító atyái álmodtak. Ne legyünk csatlósai, se játékszerői sem az orosz, sem a kínai, de még az amerikai érdekeknek sem.

Olvasnak-e a mai gyerekek?

(Folytatás az 1. oldalról)

2014-ben indította útjára a könyvvásár az Olvasd el, és játssz velünk! olvasást népszerűsítő vetélkedőt. A szervezők az olvasókedv felkeltését tűzték ki célul kortárs irodalmi alkotások megismertetése révén.

A vetélkedőt négy kategóriában hirdetik meg: a 3–4. osztály, az 5–6. osztály, a 7–8. osztály, valamint a 9–12. osztály számára. A játék kitűnő lehetőséget biztosít arra, hogy az olvasni szerető gyerekek és ifjak újabb igényes kortárs művekkel ismerkedjenek meg, illetve azok körében is megszerettesse a nyomtatott betűket, akik kevésbé szeretnek olvasni. A jelentkezőknek a szervezők által kijelölt műveket kell elolvasniuk, majd csapatokban olyan játékos feladatokat kell megoldaniuk, amelyek lehetőséget biztosítanak az olvasói élmények megosztására.

A különböző korosztályok életkori sajátosságait és érdeklődésüket figyelembe véve minden kategóriának más-más kortárs szépirodalmi alkotást jelölnek ki olvasásra. Az elődöntős feladatlapok nagyrészt szövegértési feladatokat tartalmaznak. A kérdés-felelet típusú, feleletválasztásos, szövegértelmező feladatok mellett kreatív írásbeli feladatok (pl. könyvajánló, vagy levél, képzelt riport, párbeszéd vagy monológ írása, a regény végkifejletének átírása stb.) is szerepelnek, így kapcsolódik össze az olvasási képesség és az írásbeli szövegalkotás képességének az együttes fejlesztése. A döntő játékos vetélkedő vagy műhelyfoglalkozás formájában zajlik a Marosvásárhelyi Nemzetközi Könyvvásáron, általában a szerző jelenlétében.

Az ötödik-hatodik osztályosok a legaktívabbak

Az olvasóvetélkedő az évek során egyre népszerűbbé vált a gyerekek körében, amint Makkai Kingától megtudtuk, az először 2014-ben meghirdetett vetélkedőre 90 csapat jelentkezett, majd ezután a résztvevők száma évről évre növekedett, idén már 287 csapat, ami összesen 861 olvasó diákot jelent. Az eddigi rekordszámú csapatot és diákot 2021-ben jegyezték, amikor 349 csapat és 1047 tanuló nevezett be.

– A tapasztalatok arra utalnak, hogy már az elemiben – általában először második osztály végén, harmadik osztály elején, amikor már kialakult a megfelelő olvasási készség – szívesen megbirkóznak a gyerekek egy könyvvel, akár egy meseregénnyel is. De az olvasáshoz való viszonyuk nagymértékben függ a pedagógustól és a szülőktől, illetve attól, hogy az osztályban vannak-e gyerekek, akik olvasnak, hiszen ilyenkor nagyon sokat nyom a latban a kortársak befolyása. Ötödik-hatodik osztályban azt tapasztaljuk, hogy akiknek volt pozitív olvasási élményük, ezt a lelkesedést viszik magukkal, mi több, ötödik-hatodikos korban válnak leginkább olvasóvá a gyerekek. Megfigyeltük, hogy az

5–6.-osok jelentkeznek a legnagyobb számban a vetélkedőre is, idén több mint háromszázán ebből a korosztályból kerülnek ki, vagyis megkockáztathatjuk azt a kijelentést, miszerint a 11–12 éves gyerekek olvasnak a legtöbbit. Utána viszont már lemorzsolódás észlelhető. Középiszkolás korban már nagyon kevesen olvasnak, inkább azok, akiknek van egy kiváló magyartanáruk, akinek sikerül felkelteni az érdeklődésüket egy-egy vagány könyv iránt – számolt be a tapasztalatokról Makkai Kinga.

A másik tendencia, ami említésre méltó, az a nemek közti eloszlás. IV–VI. osztályban a fiúk részvétele az olvasóvetélkedőn 30% körül mozog, VII. osztálytól kezdődően viszont ez számottevően visszaesik, középiszkolás korban pedig 10%-ra csökken. Ezek az adatok azt a sajnálatos tényét igazolják, hogy sokkal kevesebb fiú találja vonzóknak egy olvasóvetélkedőn való részvételt, következésképpen a fiúk kevesebben és kevesebb szépirodalmat olvasnak, mint a lányok. Ezek az eredmények pedig egybehangzanak más olvasásszociológiai felmérés adataival.

A vidék is bekapcsolódik

A főszervező úgy érzi, az olvasásra ösztönző vetélkedő elérte a célját. Mint mondta, nagyon sok múlik a pedagóguson, ha jól hirdeti meg az osztályában az olvasóvetélkedőt, felkelti a gyerekek érdeklődését, mondván,

hogy ez egy érdekes játék, lehetőség van találkozni és beszélgetni a könyvvásáron az elolvasott könyv szerzőjével, illetve sok esetben egy tiszessel is ösztönzi őket. A tapasztalat az, hogy vannak évről évre visszatérő pedagógusok és diákcsoportok, például Segesvárról, Szászrégenből, Csíkszeredából, akadnak, akik négy éve ugyanazzal a gyerekekkel jelentkeznek. Annyira pozitív élmény volt számukra a könyv, valamint az íróval való találkozás, hogy kíváncsiak várnak, a következő évben milyen új szerzők és kiadványok kerülnek terítékre. Öröndetes, hogy a vidéki diákok is szép számban kapcsolódnak be, lelkes résztvevők például a gyulai vagy a paniti iskolák diákjai és pedagógusai.

Mivel a vetélkedőre osztályonként legtöbb két csapat jelentkezhet, nagyobb érdeklődés esetén a pedagógus javaslatára osztályszinten elődöntőt tartanak. A pedagógusok visszajelzései alapján arról is tudomásuk van, hogy utólag azok számára is megtartják a versenyt, akik a korlátozott létszám miatt kimaradtak a vetélkedőből. Ez iskolai szinten történik, a magyartanári irányításával, és előnye, hogy egyfajta „olvasási mozgalom” indíthat el a tanulók körében.

Kortárs művek, amelyek ötvözik az igényességet és a modernséget

Az olvasásra kijelölt műveket Makkai Kinga választja ki jól meghatározott szempontok alapján. Olyan kortárs alkotásokból válogat, amelyek nemzetközi vagy hazai

gyermekkönyvsikerek, rangos gyermekirodalmi és irodalmi díjak, elismerések nyertesei. A főszervező hangsúlyozta: igyekszik ötvözni az igényességet a modernséggel, azaz magas esztétikai értékkel rendelkező, színvonalas műveket kijelölni, amelyek nyelvezetükben, tartalmi és formai sajátosságaikban illeszkednek a mai gyerekek olvasóigényeihez. Fontos szempont, hogy a kijelölt művek elolvasása élményt nyújtson számukra, és további olvasásra ösztönözze őket. Erre a sorozatok a legalkalmasabbak, hiszen ha tetszik a könyv, amit a kezükben tartanak, kíváncsiak lesznek a többi kötetre is. Olyan könyveket szokott ajánlani, amiben szerepelnek azok a dolgok, amelyek a gyerekek mindennapjaiknak is részei, például barátság, iskola, tanárok. Fontos szempont ugyanakkor élővé tenni a gyerekek számára az irodalmat, lehetőséget teremteni a párbeszédre az író és az olvasók között, és azáltal, hogy kortárs műveket választ a vetélkedőre, lehetőségük adódik a gyerekeknek személyesen is találkozni a szerzővel. Az idei könyvvásáron többek között Somfai Annával, Mészöly Ágnessel, Kertész Erzsivel és Miki Csabával találkozhatnak a legifjabb olvasók. A könyvvásáron az író-olvasó találkozók ugyanakkor kiváló alkalmak arra, hogy a gyerekek megtapasztalják, hogy menő az olvasás, hiszen rajtuk kívül ott van még több száz gyerek, aki a könyvét szorongatva érkezett, hogy találkozzon a szerzővel. Ezáltal megnő az olvasás presztízse a gyerekek szemében – jegyezte meg Makkai Kinga.

Fotó: Nagy Tibor (archív)

A hajnali csöndben, amikor e sorokat írom, lassan leszáll a novemberi köd. (Ez az a kötelező természeti kép, amelyet a korábbi közlési minimum megkövetelt az íróktól. Ui. ezzel bizonyítja, nem bitangolt el a természettől és az istenadta néptől.)

A köd pedig az éleslátás egyik fontos járuléka, ugyanis a ködben jobban és meszebbre lát az ember, a miniszter, a hivatal. Legalábbis ez derül ki az oktatásügy briliáns pedagógiai főhivatalának ajánlásából, amely a minap került nyilvánosságra, és jutott el nem tudom hány iskolához. Ahogyan a miniszteriális hatékonyságot manapság ismerjük, valószínűleg a legtöbb tanterületnek kiképezte az elektronikus postás.

Javasolja ugyanis a nevelésügy honi bajnokcsapata, mely hol máshol, mint a fővárosban adekvál, hogy az osztályfőnökök legalább egyszer, de akár kétszer is egyetlen tanév tartama alatt forgassák fel az osztályok ülésrendjét, és alakítsanak ki új belső helyesírásról. Ez ugyanis a pedagógia most érvénybe lépő szabályai szerint felülírja az osztály hangulatát, morálját az égig csavarozza, sokat használ a tanulók agysejtjeinek, jobban, mélyebben, tartósabban és hasznosabban sajátíthatják el az amúgy megterhelő, túlságosan komplikáltan leegyszerűsített tananyagot, amelyből a tanuló élete folya-

Hová ülünk, hogyan ülünk?

mán mindenféle képességek birtokában bármely feladatok, hivatások, mesterségek elvégzésére alkalmassá válik. Vagy nem...

Az osztályok ülésrendje, a káderanyag elrendeződése a spácban rendszerint véletlenszerű. A rövidlátók – ha lelkiismeretesen –, a gyávábbak előbbre ülnek, akik pedig szégyenlősebbek vagy a magánélet zavartalanlására sokkal többet költenek,

adnak, azok hátrébb húzódnak, a szélesebb hátú egyének (tanulók) mögött foglalnak helyet. Vannak ezeken kívül a közömbösek, közönyöseks, a minden mindegy típusú egyedek, akik oda ülnek, ahol szabad hely akad, kissé távolabb a tűzvonalától, de inkább a derék-hadhoz, mint az utóvédhez, az osztály farvi-zéhez csatlakozva. (Ez különben az egyes előadások, szemináriumok, szabadegyetemek és egyházi összejövetelek résztvevőire is érvényes. Az utóbbiaknál a táblát az oltár/szószerk helyettesíti.) A későn jövők és újabban az osztályhoz csatlakozó bukkantak, volt kicsapottak, áthelyezettek, visszatapsoltak oda ülnek, ahol szék mutatkozik szá-

mukra. Utóbb lassú ozmózással (átszivárgással) megkapják az őket illető optimális padot. Ha minden mehet a maga útján. Mert létezik önmozgás, önkéntes helyváltoztatás, amelyet a jó tanár nem vesz észre, ha nem muszáj. Az ideges tanár pedig ügyvé duzzasztja. Idegek mennek ezáltal plúre.

Ezt a természetesen kialakult rendet a legtöbb pedagógus elfogadja, amíg az osztály működőképessége a minimumot egy arasszal is meghaladja. Miután sok osztályban tanít az alkalmazott tanerő (teljes vagy fél katedrával), egy-egy tanév alatt sikerül megjegyeznie az osztályok ülésrendjét, az arcok, jellemek, személyiségek és kudarcok helyét, vonásait, várható teljesítményét, nem is beszélve a ritka, de kellemes meglepetésekről. Ha azonban az osztály morálja vésszesen lefelé mutató tendenciába torkollik, akkor a módszerek egyike tényleg a szétültetés lehet. (Emlékszem, nemegyszer a felbosszantott tanár azzal fenyegette meg a szoros barátságokat, maffiákat, melyek az osztályban folyó munkát módfelett kicsipkéz-

ték, hogy megfenyegette a kiskolomposokat: „szétültetek, fiam, titeket, mint a tojós tyúkot nagyanyám”. (A képzavar arra utal, hogy a tanár bácsi régen elszármazott fatornyos falujából, vagy nem falusi felmenőkre tekint vissza.) Nagymama tényleg ültetett, kotlót tojásokra, „paszulyt, ugorkát, murkat”, virágot földbe, bogarat nagyapa fülebe, vendéget, családot a nagyszal köré karácsonykor. Ezek tehát a természetes és/vagy társadalmi ültetések. Nem is szólva a nagy felültetésekről (vö. szocializmus).

Na de felzavarni azt az osztályos rendet, amely a közösség kialakulásának és működésének feltétele, amely az osztály morálját alapvetően befolyásolja, elszakítani egymástól a kialakult összeműködéseket, barátságokat, segítségpárosokat, újakat teremteni, csak mert a minisztérium szerint a frissítés nagyobb hatékonysággal kecsegtet – nem túl szimpatikus eljárás, nem túl eszélyes megoldás. És nem vezet azonnali és biztos sikerhez.

Ha megtapasztaljuk, hogy nem javított, de rontott, zavart keltett az átültetés, mi a megoldás? Bizonyosan e módszer filozófiája szerint a visszarendeződés elkerülése végett az újabb ülésforgó bevezetése. És így tovább ad infinitum. Da capo al fine. De legalábbis az érettségig. Ha addig nem támad újabb ötlete a főhivatalnak.

Csütörtöki kimenő
– Sebestyén Mihály rovata –

HARMÓNIA

Egészség – életmód – otthon

Szerkesztette: Bodolai Gyöngyi

Betegség, orvosok, orvoslás a magyar irodalomban (47.)

A magyar iskolaorvosi ügy kivételes pillanata

„Németh László, a tudós és a művész is, eleve és mindig orvos módján viszonyult a világhoz. Nemcsak orvosi és orvostörténeti munkáiban, hanem cikkeiben, tanulmányaiban, esszéiben, kis- és nagypikari alkotásaiban és drámáiban egyaránt. Javítani, gyógyítani akarta önmagát és szűkebb-tágabb környezetét...” – kezdtük el két hete megjelent Harmónia összeállításunkban a nagybányai születésű orvos író életművének ismertetését a betegség, orvoslás szempontjából. Mai összeállításunkban a folytatást olvashatják. (b.gy.)

Kiss Zsuzsánna

„A magyar irodalom és a magyar iskolaorvosi ügy kivételes pillanata volt, amikor Németh László 1933-ban először kapott fórumot az Iskola és Egészség című lap hasábjain. [...] Iskolaorvosként figyelt fel az Országos Közegészségügyi Intézet, annak keretében Johan Béla professzor munkásságára, aki a gyermekgyógyászatban a megelőzés (például a járványokkal szemben a szérumok, az oltások) szerepét hangsúlyozta, (bizonyítván, hogy) a megelőzésre szánt összeg fordított arányban áll a gyógyítás költségeivel” (Szállási Árpád: Németh László, az iskolaorvos. Ponticulus Hungaricus, 2002. október)

Iskolaorvosként ismerte meg és cikkeiben nagyra értékelte az Állami Gyógyepedagógiai, Nevelési és Pályaválasztási Tanácsadó működését. Hangsúlyozta a mentálhigiéné fontosságát a „deviáns” fiatalok számára csökkentése érdekében; mentálhigiéné híján „a fegyházak és elmeorvosintézetek már valóban csak a romokat takarítják el” – írta. Cikkei és tanulmányai a konkrét állapotfelmérésektől az orvos- és szellemtörténeti terjedően hozzájárultak ahhoz, hogy ország-világ előtt bizonyítható legyen: a legszűkebb esztendőknél is égetően szükség van az „improduktív” egészségvédő fórumokra és tevékenységükre... A görög orvostudomány volt az ideálja: „Hippokratés úgy állt századok orvosai fölött, mint Sophoklész a jövő drámaírók fölött” – írta.

„Az orvostörténetnek, mint általában a tudománytörténeteknek, az a baja, hogy sem az orvosok, sem a történészek nem érzik magukénak. Pedig segédtudományként nagy szolgálatot tehetne, hiszen a nyelvészet, zene és gazdaságtörténet mellett a medicina története egyben nemcsak műveltség-, hanem lélektan-történet is. Az orvostörténet az embert a járványok pánikhangulatában és a harcterek köztözhelyein mutatja be, igazi válságos pillanatokban, néha logikátlan reakciókkal. A kutatástörténet viszont egyszerre a tévedések tárháza és a logika öntisztuló szelekciója, amely az alkémiától eljutott a benzolgyűrűig. Hogy a járványok mellett a medicinának mennyi kapcsolata van a joggal és más társadalomtudományokkal, aligha kell bizonygatni.” (Németh L.: A kísérletező ember, 1963)

Konkrétabb megfigyeléseiről is beszámol: „a tisztviselő-polgár gyerekek hosszúnövekedésben átlag egy évvel, súlyban másfél évvel járnak a proletár gyerek előtt [...] hátrányos helyzetben vannak a keltetőházi egységek gyermekekkel szemben, ám ezeknél az indulási plusz soha nincs arányban a végeredménnyel.” (Németh L.: A Medve-utcai polgári, 1957).

Ma is időszerű, amit az Orvosi Hetilap 1965-ben közölt Németh Lászlóval Levél egy negyedéveshez címmel. A Mikés Kelemen-értelemben szép és okos – hozzátehetjük, hiteltelen – levél Albert Schweizert állítja példaképül az orvosnövendékek elé, majd Schweizert Gandhival együtt a század erkölcsi zsenijének nevezi.

Életszínvonal, erkölcsi színvonal

„Nincs pálya, amely az erkölcs ormaira észrevétlenebb szerpentint kínálna, mint az orvosi. [...] Az életszínvonalnál fontosabb az erkölcsi színvonal. A jövedelemnek az a rendeltetése, hogy az orvos erkölcsi szabadságát biztosítsa, a nélkülözéstől megóvja; a pénz azért kell a gyógyítónak, hogy ne kelljen pén-

zért gyógyítania.” (Németh L.: Levél egy negyedéveshez; idézi ifj. Sipka Sándor: Az „orvos” szerepe Németh László életében. Ponticulus Hungaricus, 2002. október)

A javítás kiterjesztését tekintve utópisztikus ellenére máig megszívlelendők Németh László országjavító tervezetei, melyek részletesen kidolgozottak, s hatalmas tudáson és valóságismereten alapulnak. A társadalom belülről történő javítását, az egyes emberekben megtörténő s kifele, környezetüket is gyógyító átalakulást óhajtotta. Első regényeitől és drámáitól kezdődően a hagyományos paraszti, az „úri”-polgári és az értelmiségi lét lappangó betegségeit, illetve megalkuvásra hajlamosító veszélyeit tárta fel, miközben a nemzeti süllyedés, a „németvesztély” és a fasizálódás közelgő borzalmára figyelmeztetett. Fülep Lajos és Gulyás Pál szerkesztőtársa volt a Válasz című lapnál. Írt az Erdélyi Helikon, Protestáns Szemle, Sziget, Magyarságtudomány, Hid, Magyar Csillag című folyóiratokba. A Magyar Rádió irodalmi osztályát vezette egy évig; ez az egy év elegendő volt neki arra, hogy a rádió irodalmi műsorpolitikáját máig hatóan magas nívóra emelje. 1939-től 1942-ig Móricz Zsigmond mellett a Kelet Népet szerkesztette. 1943-ban mondta el az szárszói beszédet, amelyben a világháború kimenetelével kapcsolatosan a közelgő új világrénd árnyát baljósan keserű megjegyzéssel Shakespeare Velencei kalmárját idézve a zsidókkal kapcsolta össze.

Hitt a minőség forradalmában

Amint politikai-háborús prérshelyzetéből az ország nem ugrott ki, 1944-ben ominózus beszéde írott formájából Németh László már kihagyta a zsidóságot érintő, jogtalan vádat – de a „megosztott” és kényesen-kényelmesen klikkekre osztó utókor máig sem bocsátott meg neki.

Németh László a minőség forradalmában hisz: „harmadikutas” hitével abban bíz, hogy a műveltségében és erkölcsében megingathatatlan értelmiségi példája kiterjeszthető a paraszti és plebejusi osztályokra, és a szellem belső forradalmával felépíthető a kert-Magyarország. Minden írása ennek a belső, lélekleben kezdődő, majd közösségeket élesztő építkezésnek a példázata.

1945 és 1948 között óraadó tanár Hódmezővásárhelyen. Szinte mindent tanít, ún. epokhékban, mint később egyes alternatív iskolák vonják össze a tantárgyakat. Biológia- és egészségtanórán Szent-Györgyi Albert Az élet tudománya című könyvét használja.

A kísérleti iskola reformterve

1946-ban Keresztury Dezső (oktatásügyi miniszter) felkérésére kidolgozza a korszerűen enciklopédikus tudást és látásmódot ígérő, ugyanakkor személyiségközpontú „kísérleti” iskola reformtervezetét. Közben ír tanulmányt, glosszát, naplót, jövőtervet, tudomány-, művelődés- és irodalomtörténeti esszét. Egymás után ontja társadalomfeltáró, léleklátó, történelmet faggató drámáit és regényeit. 1952-re lefordítja az Anna Kareninát, angolból Shakespeare-t fordít (a VIII. Henriket), de megtanul ógörögül is, hogy Szophoklészrét eredetiben olvassa és fordíthassa. 1957 szeptemberében, miután már kétszer visszautasította a „megtiszteltetést”, kénytelen elfogadni egy egy hónapos szovjet utazást. S míg odakint egyetlen szolgálai vagy hízelgő nyilatkozatot sem tesz, hanem „nem-

zetrobbanásnak” meri nevezni a szovjetek által vérbe fojtott magyar forradalmat, és Moszkváról szólva az orosz fogságba hurcolt, skorbutos lábú, magát csak vonszoló édesapját emlegeti fel, addig otthon párthű, gyenge (írónak csak kinevezett) társai hamis vádakot ragasztanak rá (lásd Babus Antal: Németh László szovjetunióbeli utazása, Kortárs, 2001. május).

Tehetségén felül, a gyermekkorában szerzett érzékenységgel (Bálint Ágnes: Télemakos bolyongásai. Németh László pszichobiográfiája, Kronosz, 2012), miután a harmincas években „jobb” és „bal” között közösen egyedül marad, továbbra is mindenért és mindenkiért magát emésztí (írói álneve sokatmondó, Lelkes László). Feleségével, Démusz Ellával két kislányukat temetik el: egyiket születése után, a másikat négyévesen. Négy további lánygyermeküket felnevelik. Az orvos-író sorsában a betegséggel való küzdelem erőteljesen jelen volt. 1954-ben súlyos hipertónia támadja meg, és a magas vérnyomással nem tud oly sikerrel leszámolni, mint tette 1918-ban a „spanyollal”. Hipertóniáját Haynal Imre professzor állapítja meg, aki Szabó Lőrinc (1900-1957) szívorvosa is volt.

Agydiéta magas vérnyomás ellen

Németh László minden bajból, a szenvedésből is alkotó módon keresi a kiutat. Betegségéről precíz naplót vezet (Németh: Hipertónia napló). Életszeretét, szerénységét és humorérékét egyaránt jellemzi, hogy legbüszkébben vállalt műve éppen a Szentágothai professzor által meleg hangon üdvözölt *Levelek a hipertóniáról* volt. Saját felfedezésének tartotta, „hogy a hipertónia az egyes agykéregrészek, illetőleg a hozzájuk vezető kis erek betegsége”, és hogy „agydiétával”, gyógyszerek nélkül korlátok között tartható. Kimérte, hogy milyen tevékenységek váltanak ki vérnyomás-emelkedést, illetve vérnyomáscsökkenést nála. Tudta, hogy számára az elsődleges „presszor” a mindennapos kimerítő írás, ahogy ő fogalmaz, a „gályapad”; de ebből a gályapadból nem szállhatott ki, inkább játékosan laboratóriumnak nevezte át az íróasztalt. Kitalált hát más gyógymódot, melyben az orvos megértőn engedményeket tegyen az embernek. „Agydiétája” olyan napirend kialakítását jelentette, hogy a vérnyomásfokozó tevékenységek közé fegyelmelmentesen és következetesen vérnyomáscsökkentő elfoglaltságokat iktatott (Németh: Levelek a hipertóniáról). Huszonegy évet nyert így! Érdemes volna szélesebb körben ismertetni, és kipróbálni az ő megfontolt „receptjeit” a magas vérnyomás ellen.

Az egyetemes tudású és elkötelezetten hívó orvos-író mindenkor a megbomlott egész (az egészség) ügyeire összpontosít, az ember és közössége, ember és teremtet világ közti harmónia visszaállításának módját kutatja. Magától értetődően „holisztikusan” gondolkodik, az egészet látja a részletek kitűnő ismeretében. Egyszerre kémleli a szellemi magaslatokat és értekezik arról, hogy az embert a táplálkozása is meghatározza. Figyelme 1956 novemberében sem „hagy ki”; negyedikén, amikor a szovjet tankok megkezdik a forradalom leverését, Judit nevű felnőtt lányánál járva ilyen sorokat vet egy kockás iskolai füzetbe:

„A tortúra s felnévelés/ Fájdalma kisebb fájdalom./ Ahol egy nemzet érte néz/ S tanítót lát a vérpadon/ [...] Sorsunkba, oh, hiába kész/ A példa... nincs rá olvasó/ S akármint ír, homokba vér, Vérünk, az elfolyó.” (E kiadatlan verset először a Holmi c. folyóirat közli 1989 októberében. Domonkos László: *Gűzsbán tánc, Kairosz*, 2022, 52)

Már első regényében, az *Emberi színjátékban*, melyet 1929-ben a Napkelet közölt folytatásokban, balzaci panoptikumba foglalja

össze a huszadik század eleji magyar társadalmat minden bajaival. A főhős, Boda Zoltán megszállott ember, gondolkodó, kivételesen igényes önmaga és környezete iránt. Különc, mivel nem alkalmazkodik a világ elfogadott látszatrendjéhez, az „életlen belül levők” megszokott világához. Csodadoktor és pap egy személyben, rendelő és egyház nélkül, aki az élet betegségének gyógyítását az egyéni „üdvösség” önalakító erejétől reméli. A kezdő Németh László első regénye főhősét még nem tudja az ironia vagy a szatíra távolságából ábrázolni, mint későbbi műveiben majd teszi, de a tudatfolyamregény kereteit sajátjává alakítva bemutatja a folyamatot, ahogyan az érzékeny és tehetséges ifjú életidegenségében eltorzul, elszigetelődik, öngyilkosságot kísérel meg, majd – a nevelési regény műfajának szabályai szerint – fejlődni kezd: belátja, hogy „a világ hibáját magában kell meggyógyítania” mindenkinek.

Az Emberi színjáték első részében, ahol Boda Zoltán gyermekkorára elevenedik meg, máris találkozunk betegséggel – és egy rögtönzöttességében is elgondolkoztató gyógymóddal. A kis Zoltánt gyengeség, láz és hidegrázás kínozza, az édesanyja sietve vetkőzteti, hogy ágyba fektesse a gyermeket: „Amikor a trikót is lehúzta róla, fölsikoltott, de úgy, hogy a sikitás inkább egy hangos és rövid sóhajtás volt: Jesszus, vöröse van. [...] – Hol, hol? kérdezte bizalmatlanul [a férje], s ez a bizalmatlanság takart reménykedés volt [...]. De bizony Zoltán vörösnek vörös volt, sűrű foltok babozták a testét. – Orvost kell! – suttogta inkább magának az asszony, amikor az ágyba dugott gyereket betakarta. – Doktort? Mit csinál vele a doktor? A többi gyerekkel csinált valamit? Hozz ecetesruhát, s mosd le.” (Emberi színjáték, Pomáz, Kráter Kiadó, 2005, 21-22)

Az édesanya azonnal végigdörgöli ecetes ruhával a fiát; „sok gondon-bajon átment, harmincöt éves asszonyvoltában” meg sem próbálja cirógatni, dédelgetni a kanyarós gyermeket: „édes keze röstelt volna fia selemhájához érni. Egy figyelmes merev tekintete maradt, azzal rebtent az új veszedelmek kapujára. De az urába épp ez a rég ismert tekintete szúrt bele. Odabotorkált az ágyhoz, megfogta a gyerek kezét, s erősködött, hogy már nem olyan meleg. Az ecet jót tesz, nem kell ide orvos. S hogy megoldja a szoba kínos szorongását, horgot vetett az emlékezetébe, egy pajzán aranypikkelyű mondatot húzott ki, s a fiának dobta: – No, mi az, öcskös? Meséljek-e a Zölddisznóról?” (Emberi színjáték, 22)

Az ecetes lemosáson túl, a félelmetes kanyarót néhány azelőtt sosem hallott mese, mindkét szülő személyes jelenléte, az érzelmi biztonság mulasztja el. És a halállal fenyegető bajban ezt az érzelmi biztonságot a szótlan, életharcaiban alulmaradt (lelkészi állásából igazságtalanul kitett) édesapa nyújtja. Az ő sebtében rögtönzött Zölddisznó-mesefolyama meglepi és felüdíti a két felnőtt gyermek után újra kisgyermekként nevelő, mármár elfáradt („kiégett”) feleséget, Imrust is.

Az iskolába íratott kis főhőst újabb megvárakoztatás éri, amikor a harmincéves, törpe növésű, tüdőbeteg, angolkórtól elcsúfított arcú tanítónő visszaél a bizalmával. A tanítónő egyre többet gondol a fiúra, aki érzékeny, okos, tudásra éhes. Egy napon úgy rendezi, hogy egyedül maradhasson Zoltánnal az órák végeztén. Fejvesztve kimondja, hogy szereti, simogatni kezdi a haját, és mármár megsókolja a dobótt füccskát... (Emberi színjáték, 46). Ha némi elméletültengést találunk az Emberi színjátékban, Németh László következő regénye, a *Gyász* (1935) már szigorúan precíz kórrajz és hibátlan remekmű. Diagnózis, mert egy életellenes, valójában beteg lelki folyamatot ábrázol: azt, ahogyan egy hagyományaita merevedett faluban egy férjét fiatalon elvesztő fiatalasszony lelki élete, életvitele, jelleme és sorsa beletorzul az először csak kötelezőnek vélt, így álarcból hordott, de azután már önző gögből és az idegrendszer zavarából viselt gyászba. A regény megírására Németh Lászlót a saját lányuk elvesztése miatti szenvedés ihlette. A gyorsan elviharzó első szenvedés után az író magán is érezni kezdte a gyász képmutatását: „Fájdalom nem tud megfelelni önértzetünk követelésének, összetörtek akarunk lenni, amikor a szívünkben szélcsend van” – írta Szophoklész című naplójában (megjelent a Tanú negyedik számában, lásd az író előszavát: *Gyász*, Kriterion, 1976, 7).

(Folytatjuk)

Utazás az amerikai nyugaton

Let's go West, USA!

(2024. június 29. – július 23.)

4. Világszép helyeken.

Kirándulás az Arches Nemzeti Parkban

Veress Zsombor

Moab egy jellegzetes kisváros az amerikai nyugaton. Takaros, tiszta, csendes, nem zsúfolt, hiszen mindössze 5.000 lakosa van, s az egész Grand megyének is – aminek a székhelye, s ami majdnem másfélszer akkora, mint Maros megye – csupán 10.000 lakosa van. Ha nem lett volna még estefelé is 40 fok körüli hőmérséklet, akkor azt mondhatnám, hogy nagyon élhető hely, bármennyire is félreeső. Az elmúlt napokban már kezdtünk hozzászokni a számunkra szokatlanul nagy hőséghez, és jóllétünket az is segítette, hogy

tani, hogy az az Ő akarata szerint folytatódjon tovább. Ruth élete is örökre megváltozott, amikor találkozott Izrael Istenével, mi több, Jézus Krisztus egyik felmenőjévé vált.

Nos, a városka nevének eredetén nem is tépelődünk többet, mivel nem maga a település érdekes ezen a vidéken, hanem a közelében fekvő két jelentős nemzeti park, az Arches és a Canyonlands, amelyek rengeteg turistát vonzanak. A környéken számtalan szabadtéri sport- és programlehetőség közül lehet válogatni, bennünk azonban az Arches Nemzeti Park híres sziklaívei és kőalakzatai vonzottak leginkább.

A Turret Arch

Amerikában minden helyiség klimatizálva van, néha túlfűtve is. Az autóban és a szállodai szobákban magunknak állíthattuk be a számunkra megfelelő hőmérsékletet, azonban a közösségi helyiségekben gyakran vacogtunk a túlzott hidegben, jól jött a pulcsi. Az amerikai szállodákban a hőmérséklet-szabályozók és az úszómedence mellett a jégkészítő berendezések is hozzátartoznak az alapfelszereléshez. A jég hasznosnak, gyakran életmentőnek bizonyult, mivel az ivóvíz-készletünket az egész napos szabadtéri kirándulásaink során is szomjoltó hőmérsékleten tartotta.

A Moab elnevezéséről a Jordán folyótól keletre fekvő bibliai Moab és a moábiták jutottak eszünkbe, azt azonban nem értettük, hogy ennek mi köze a kisvárosnak. Egyesek úgy vélik, hogy az első postamester nevezte el így Utahnak ezt a területét, mint a Colorado folyótól keletre fekvő, távoli földet, vagyis párhuzamba állította a Jordánt a Coloradóval. Mint ismert, a moábiták a zsidók ellenségei voltak, ezért érthető, hogy a múltban kétszer is megpróbálták megváltoztatni a város nevét, ám ez nem sikerült. A moábiták bűnös, rossz, istentelen nemzetként tűnnek fel a Szentírásban, akikkel a zsidóknak tilos volt házasságot kötni, de ne feledkezzünk meg Ruthról sem, aki moábita létére a zsidó Boáznak lett a felesége. Ez a történet az egyik legkésebb példája annak, hogy Isten milyen csodálatos módon tud egy életet úgy irányí-

A természetnek eme hallatlan csoda kertjében 2000 természetes homokkő boltív található, innen származik az elnevezése is. A parkot olyan sokan keresik fel naponta, hogy a hatóságok kénytelenek a fő látogatási időben szabályozni a vendégek számát, ezért csak az időben regisztrálóknak van esélyük a belépésre.

Reggeli után nekivágtunk, hogy felfedezzük az arkádokat, bolthajtásokat, kőhidakat, na de nem az ókori Rómában, hanem a Jóistennek e sok százmillió éves csodavárában. Már a park elején is megállásra, fotózásra készítettek a tanúhegyek, függőleges sziklafalak, tornyok és műalkotásoknak is beillő sziklafigurák, a több tíz kilométernyi autótűt és számtalan kisebb-hosszabb gyalogösvényt egész napos családi programra invitált. Az egyik ikonikus alakzat a 39 méteres *Balanced Rock* (egyensúlyozott szikla), amely olyanok tűnik, mintha játszadozó óriások egyensúlyozták volna egymásra a sziklákat.

A park több ezer kőhídja és kőablaka közül a legnagyobb sztár kétségtelenül a *Delicate Arch* (finom boltív) nevezetű, amely nem csak Utah, hanem általában az amerikai nemzeti parkok, sőt az Egyesült Államok egyik legismertebb jelképe. Mivel a bérelt autónkat Utahban írták be a forgalomba, színes rendszámunkat is ez a szimbólum díszítette, s még szűnyogosan is büszkén toltuk vele a sok ezer kilométert. A *Delicate Archot* egy oda-vissza háromórás gyalogtúrával értük el. A kezdeti kapaszkodót leszámítva a túra nem

A Landscape Arch

A Delicate Arch

volt különösen nehéz, a kihívást itt is a gyilkos forráság jelentette. A túra kiindulópontján nagy betűkkel hívták fel a turisták figyelmét, hogy gondoskodjanak a megfelelő mennyiségű vízről, fejtörőről és napozókrémről, mivel a gyalogösvényen szinte nincs is árnyék, és a tűző napon „szénné” lehet égni, ki lehet száradni. Végül is egy rettenetesen forró és szikkadt sivatagban voltunk, ahol csak ritkán esik csapadék, a vegetáció néhány szárazságtűrő bozóttal merül ki.

A sivatagi „diadalívhez” vezető ösvény legizgalmasabb szakasza a végén következett. Már kezdtünk elcsigázódni, amikor egy kőablakot vettünk észre. Felkapaszkodtunk, hogy áttekinthessünk rajta a másik völgybe, és csodák csodája, a túloldalon már ott díszelgett a 16 méter magas, szabadon álló, természetes sziklaboltív, a *Delicate Arch*. Megszaporáztuk lépteinket, egy keskeny és hosszú sziklaparkányon megkerültünk egy hegyet, és már ott is álltunk a „finom” iv árnyékában. Bármennyi képet is láttam róla korábban, erre a szépségre nem tudtam felkészülni, lenyűgözött. Hasonlított ahhoz az érzéshez, mint amikor kíváncsi ifjúként a Champs-Élysées felől pillantottam meg az addig csak a történelemlékönyvekből ismert Diadalívet. A vörös sziklaív szinte tökéletes, mintha egyiptomi fáraók építették volna, holott nem emberi kéz készítette, évmilliók állhatatos szobrászkodásának eredménye.

A Devils Garden

Sajnos az is tény, hogy bármilyen öreg, nem örök, mert minden mulandó, ami anyagból van. Az utóbbi 40 évben 30 boltív omlott le, a park kőformációi folyamatos alakulásban vannak, nincs kizárva, hogy a nagyon is törekenynek tűnő *Delicate Arch* is össze fog dőlni a nem is túlságosan távoli jövőben, és ezt az emberi tevékenységek, például az illegális mászások is siettetik. Viszont az is igaz, hogy a boltívek képződése nem állt meg, újabbak vannak kialakulóban, amelyeket én már nem fogok látni évezredek múlva, de most határtalan boldogsággal tölt el, hogy a finom bolthajtás már az enyém, a miénk. Örökre.

Utah jelképétől a park hátsó csücskében fekvő *Devils Garden*be hajtottunk, ahol ismét túrabakancsra váltottunk a szandált, 45 fokon pihentünk, mondhatni, az ördöggel játszottunk. Am az ördögök kertje nem a popkuli hőség miatt kapta a nevét, hiszen a park maga a megtestesült csoda, egy hihetetlenül szép és változatos sziklaparadicsom, ahol napokat lehetne bolyongani. E páratlan szépség nyűgözhetette le a magyarországi származású bevándorlót, Alexander Ringhoffert is, aki újabb bányászati lehetőségek után kutatva ámult el a táj különlegességén, és elsőként szorgalmazta a hely turisztikai célú felhasználását. Mindez még az 1920-as években történt, és az ember természeti szépségei iránti

vonzalma, felfedezés iránti szomja azóta csak nőtt, megtisztelő, hogy mi is felkereshettük. A sziklák között bolyongva tisztább képet alkothattunk a boltívek kialakulásáról. Feltűntek a szinte tökéletesen párhuzamos, uszonyoknak nevezett magas sziklafalak, amelyekben itt is, ott is boltíveket, ablakokat, lyukakat vájt az idő vasfoga. Ezen a hatalmas területen egykor egy lapos, összefüggő homokkő réteg terpeszkedett, amelyen föld alatti erők hatására párhuzamos törések képződtek. A repedéseket esővíz szélesítette, mélyítette hasadékokká, majd különálló falakká, kialakítva bennük a boltíveket, sziklahidakat, amelyek ma is születnek, de pusztulnak is. Mi a *Landscape Arch* (tájkép) nevezetű ívig jutottunk el, amely 88 méteres fesztávolságával a világ egyik leghosszabb természetes sziklaíve, de láttuk a *Tunnel Archot* (alagút), a *Pine Tree Archot* (fenyőfa), a *Skyline Archot* (láthatár) és sok más érdekes, különböző állatokra emlékeztető sziklaalakzatot.

Az Arch Nemzeti Park meglátogatását ezzel még mindig nem fejeztük be. További jellegzetes, rövidebb sétával elérhető formációkat látogattunk meg, amelyek közül kiemelném az ún. ablakos részleget, ahol több látványosság is sűrűsödik. Ott található többek között a *Double Arch* (dupla), amely kettes ívével és 34 méterével a legmagasabb a parkban, a *North Window Arch* (északi ablak), amelyhez közelítve olyannak tűnt a

rajta átragyogó kék égbolt, mintha a világ szeme lenne, és a *Turret Arch* (tornyocska), amely engem leginkább a kerci apátság romjaira emlékeztetett. Volt neki tornya, boltíves bejárata, falai, sőt rozettája is. Ekkor már késő délutánra járt, az egész napos forráságtól és sok-sok kilométernyi gyaloglástól kimerültünk, elfogyott az ivóvizünk, de a legaggasztóbb az volt, hogy ijesztően, rohamosan csökkent az üzemanyagunk. Muszáj volt visszatérnünk Moabba, s ahogy a jó cowboy előbb a lovat itatja meg, úgy mi is leg hamarabb egy benzinkutat kerestünk fel, majd beesve egy McDonald's ajtaján, kiürítettük annak teljes Coca-Cola-készletét. Ez az Amerikából származó ital – mint utazásunk során oly sokszor – gyógyszerként hozta vissza belénk az életkedvet.

Másnap elhagytuk a Coloradótól keletre fekvő Moabot, és a sziklasivatagban egyenesen délre tartottunk. Drámai volt a táj. Úgy tűnt, hogy csak mi vagyunk a sziklák és a kanyonok véget nem érő birodalmában. További boltíveket és sajtáságos sziklaalakzatokat láthattunk az autóból. Ilyen volt például a robusztus, 28 méter széles *Wilson Arch*, illetve a mexikói kalaphoz hasonlító *Mexican Hat*.

(Folytatás a 7. oldalon)

A köhögés sokszor feladja a leckét

Okok és tünetek

Dr. Veress Orsolya **fül-orr-gégész főorvos (fül-orr-gégészeti rendelő, Dózsa György utca 46. szám) választott és kedvelt szakterületén figyelemre méltó irányvonalat képvisel. Véleménye szerint a holisztikus szemlélet és a hagyományos módszerek összekapcsolása képezi a járható utat azok számára, akik aktívan szeretnék részt venni a saját gyógyulásukban. A főorvosnő Marosvásárhelyen született, Csíkszeredában nőtt fel, ott végezte a középiskolát, majd szülővárosába tért vissza az orvosi egyetemre, és ugyanitt szakosodott is.**

Bodolai Gyöngyi

Hogy miért választotta az fül-orr-gégészeti területet, idézzük:

– Nem én választottam, ő választott engem. Valahogy így hozta a sors. Szemész akartam lenni, de mivel nem voltam biztos abban, hogy elég-e ahhoz a pontszámom, felírtam a fül-orr-gégészeti is, hogy nagy izgalomban tudjak más választ is adni. Amikor kimentem az asztalhoz, a két előttem lévő kolléga elválasztotta az utolsó két szemészeti helyet, én pedig felolvastam a papírról, hogy ORL.

– Nem bánta meg?

– Soha, egy percre sem, sőt nagyon megszerettem.

– Mit lehet szeretni ebben a szakterületben?

– Elsősorban azt, hogy sok érzékszerv tartozik hozzá, nagyon sokágú, szép szakma, lehet választani a sebészetet, a rehabilitációt is például...

– Egy kedves riportalanyom, a szakma jeles magyarországi képviselője mondta, hogy kicsi szakterületnek látszik, holott óriási.

– Valóban az, olyan kis dolgoktól kezdve, mint a fülmosás, ami nekünk, orvosoknak apróság, de a páciensnek igazi megkönnyebbülésnek számít, egészen a nagyobb kaliberű bántalmakig. Ami nagyon megtetszett, és valószínűs szenvedélyemmé vált, az a szédülés patológiája, ami elsőre különleges, titokzatos dolognak tűnik, viszont ha elkezdjük megérteni, kibontakozik az emberi test csodálatossága.

– Erdemes lenne hosszabban is beszélni erről, de mivel az utóbbi időben nagyon gyakori bántalom a hosszan tartó, csúnya köhögés, ami többeket érint, kezdjük a köhögéssel. Mi okozhatja, ha valóban heteken át kínozza a páciens, akire nem hatnak az ismert gyógyszerek?

– Amikor találkozunk egy kórképpel, kezdjük keresni az okát. Szeretnénk minél hamarabb segíteni a páciensnek, miközben nem biztos, hogy a rendelkezésünkre állnak olyan szintű vizsgálatok, amelyek ki fogják mutatni az ágenst, a betegséget kiváltó tényezőt (baktérium, vírus, de melyik?), és lehetséges, hogy nem az van, amit gondolunk. Van egy olyan diagnózis, amit én is úgy állapítok meg, hogy a pácienseket gyakran visszahívom, kérdezem, újravizsgálom. Rájöttem például arra, hogy nagyon sok köhögéses tünet hátterében nem tüdő vagy felső légúti ok áll, hanem a gyomorból visszaáramló sav, a reflux okozza. Bár kis mennyiségű a sav, a krónikus irritáció köhögési rohamot vált ki. Nagyon hosszú ideig fennállhat, mivel nem sajátágságosak a tünetei. Ilyenkor próbakezelést, próbadiétát adok, és amikor a páciens visszajön, és ha jobban van, akkor együtt levonjuk a következtetést, és gastroenterológus

segítségét kérjük, hogy a probléma emésztőszervi okát megtalálhassuk.

Lehet egy sor orrprobléma is a köhögés hátterében, gyermekeknél, akik látszólag ok nélkül köhögnek, mint az orrmandula vagy konyhanyelven az orrpolip megnagyobbodása, krónikus fertőzése vagy allergiás orrnyálkahártya-gyulladás. Van egy rendszere annak, hogy mit keresünk köhögés esetén: megnézzük, hogy van-e az orrból váladékcsoörgás, hogy a tüdő okozza-e, van-e asztma vagy allergia, mivel ez utóbbi a krónikus köhögés leggyakoribb okai közé tartozik. Fontos tehát számba venni, hogy tud-e a páciens arról, hogy allergiás, és allergológus kollé-

Dr. Veress Orsolya

gákkal kollaborálni. A köhögés hátterében állhat még gyógyszer mellékhatás, főként a vényomáscsökkentők egy bizonyos csoportja, a már említett refluxbetegség, amire nagyon kevesen gondolnak, és lehetnek ritka kórkepek, amelyek kevésbé valószínűek, mégis kell gondolnunk ezekre is. Amíg nem vagyunk biztosak a diagnózisban, jó, ha mellőzzük az antibiotikumot, ugyanis amellelt, hogy nem segít, baktériumrezisztenciát és akár gombásodást is okozhat, így mire a páciens eljut a fül-orr-gégészhez, sokszor már kenetet sem lehet levenni. Találgatni kell. A legtöbb akut köhögést mégiscsak azok a vírusok okozzák, amelyek az alsó légúti nyálkahártyán tapadnak meg.

– Mit lehet tenni ellenük?

– Jóformán semmit, élünk az oltások kínálta lehetőséggel, „erősítjük” az immunrendszert, ez utóbbi működéséről viszont nagyon keveset tudunk. Az a típusú medicina, amit gyakorolunk, mindig valami ellen harcol (vírusok, baktériumok, tünetek). Ha valamelyik szervünk rakoncátlanodik, akkor dobjuk ki.

Sokat foglalkozunk azzal, hogy ki miért beteg, de keveset azzal, hogy miért egészséges, aki valóban az. Ezért nehéz válaszolni arra, hogy mit tegyünk a vírusok ellen, mert nem tudjuk megfejtetni, hogy aki egy fertőző beteg mellett egészséges marad, hogyan csinálja. Hogy lehet az, hogy vannak emberek, akik covidos betegeket gondoztak, és egy „szál” antitestet sem mutattak fel. Mi a titka annak, hogy van, akit a Staphylococcus, a Streptococcus „kedvel”, és beül az orrába-torokába, a másikéba pedig nem. Ez a nagy kérdés, ami engem foglalkoztat, hogy miképpen lehetne egészséges embereket „csinálni”. Hogyan lehet elérni, hogy amikor a vírus benéz a tüdőnkbe, azt mondja, hogy ott nincs mit keresnie, és ne is akarjon ott megmaradni.

– Ilyenkor következhet az alternatív módszer bevetése?

– Én tapintatos és visszafogott vagyok a páciensekkel, nem szeretem rátukmálni senkire, hogy tudok egy jobb módszert. Mindenki megtalálja az útját, ha valóban akarja. Én legálábbis így jártam az asztmával. Ha bajban vagyok, addig csűröm-csavarom, amíg kikaparom magamnak a gesztenyét, és addig is a hagyományos medicinát hívom segítségül.

lik-e valaha? Mikor üti fel megint a fejét? Én úgy látom, hogy tudatos változtatás szükséges egyénileg. Az emberek többsége nem hajlandó kutakodni a saját problémái között, odafigyelni a tüneteire, hogy mikor jelentkeznek, mitől múlnak el, vagy nincs ideje, vagy addig vár, amíg valóban nincs már ideje, mert baj van. A társadalom még csak hitetlenkedve kóstolgatja a gondolatot, hogy a fizikai tünetek visszafordíthatóak lennének test-lélekszellelem összehangolásával.

– Családorvos ismerősöm mondta, hogy a gyakori köhögéses tünetek mögött véleménye szerint a számarköhögés is fennállhat.

– Arra kaptunk védőoltást.

– Igen, de állítólag 7-10 évig tart az oltás hatása.

– Ha egy társadalom egészségügyi menedzsermentje nincs ennek tudatában, akkor mit mondjak én?

A számarköhögésről azt kell tudni, hogy egy baktérium okozza, orrnyálkahártyából lehet kimutatni. Ha a bakteriológia nem kivitelezhető, akkor vérből kimutatható a számarköhögés-baktérium elleni antitest, amely akut fertőzést jelez. Véleményem szerint túl kevés a bakteriologiai vizsgálat-kérés és a jól végzett bakteriologiai kórokozó-azonosítás is. Ha csökkenteni akarjuk a fölösleges antibiotikum-használatot, a „pancsolást”, ahogy én szoktam magamban címkézni a jelenséget, akkor gyakrabban kell kérnünk bakteriologiai vizsgálatot, mielőtt felírjuk a gyógyszert, és megbízható laborokra van szükség, ahol ki is tenyésztik és beazonosítják a kórokozót, antibiogrammal együtt. Ahogy az országot fel tudták szerelni egy fél év alatt a covid beazonosításához szükséges modern készülékekkel, ugyanúgy a bakteriológiát is fejleszteni kellene.

Van egy olyan labor, amelyben megbízom, ahova, ha beküldöm a levett gennyves váladékot kivizsgálásra, nem az jön eredménynek, hogy nincs semmi. Amikor genny van, akkor nem filozofálunk, mivel az azt jelenti, hogy a helyi immunrendszer elvesztette a harcot a baktériumokkal szemben. Olyankor levezem a váladékot, és gyorsan eljuttatom a laborba, hogy öt nap alatt megkapjam az eredményt. Leoltáskor már azt figyelem, milyen a váladék színe, állaga, szaga, gondolkozom, hogy melyik lehet a legvalószínűbb ágens, felmérem, mennyire sürgős az antibiotikumok kezelése, és ha az, akkor a legegyszerűbb antibiotikumot választom, amit csak lehet. Amikor kézhez kapom az eredményt, látszik rajta, hogy milyen baktériummal állunk szemben, milyen gyógyszerekre érzékeny. Attól kezdve tudok okilag kezelni, ha szükséges, antibiotikumot cserélni. A vírusokkal nem így állunk, a vírustani kivizsgálás során antitesteket keresünk, de a legtöbbször a vírusfertőzések már régen túl vannak a csúcson. Ennek nincs „kulturája”, és bevallom, hogy fül-orr-gégészként én sem foglalkozom azzal, hogy vírust azonosítsak, ezt inkább a fertőzőorvosokra bízom. Jó lenne minél több gyorsteszt, hogy egy tűszúrásnyi mintából megtudjuk, hogyan állunk az antitestekkel, melyik fertőzés a valószínűbb. Vannak olyan laborok és magánrendelők, ahol az akut fertőzés tüneteit mutató páciensnek a vérmintából elvégzik a tesztet, ami kimutatja, hogy virális vagy bakteriális fertőzésről van-e szó. Legalább nem adunk fölöslegesen antibiotikumot, hanem tünetileg kezeljük.

A köhögés azonban valóban sokszor „feladja a leckét”.

Utazás az amerikai nyugaton

(Folytatás a 6. oldalról)

A lapított sombrero formájú sziklakorong százméteres magasságból üdvözölt, és rövid időre mi is kalapunkat emeltük az őslényfoszsziliákat rejtő, 250 millió esztendő képződmény előtt. Ha másodpercenként számolnánk egy számjegyet, akkor is 8 évig olvasnánk életkorának éveit. Kora szinte felfoghatatlan, és mégis, napjai meg vannak számlálva. Az erőző az ő kőkemény anyagát is kikezdi, talán egy földrengés fogja megadni neki a kegyelemdőfést, s lehet, hogy a kalap még a koponyánkánál is hamarabb hull porba. Mi azonban még láthattuk, s ez is örömmel tölt el.

Idő hiányában nem állhattunk meg minden sziklánál és szakadéknál, hiszen akkor nem maradt volna időnk a csúcslátványosságokra. Elképzeltem, hogy mennyi érdekesség lehet még a sok ezer négyzetkilométernyi pusztas-

ságban, amelyek csak a legelszántabb kutatók vagy kalandorok előtt nyílnak meg. Az elviselhetetlen napsütés által szikkasztott sivatag látszólag kihalt, pedig a szűros bokrokban csörgökigyókat, skorpiókat, pókokat hajt élet-halál küzdelmekre génjeikbe kódolt túlélési ösztönük. És ott van maga az ember is, aki – törekenységénél fogva – halálos veszélyben van e pokoli tájakon, Istentől mégis kapott elegendő értelmet és tehetséget ahhoz, hogy a pokolból is édent varázsoljon. Elegendő egy forrás vagy egy folyó, és máris falvakat, városokat épít a legkietlenebb tájakon is. A Mexican Hat közelében is van egy aprócska település, melyet a kalapról neveztek el. Ezen a ponton léptünk be a navahó nemzet területére, ahol lenyűgöző vadnyugati tájak nyíltak meg előttünk. De ezekről meséljenek a következő fejezetek.

A Mexican Hat

Ember és állat harmóniája

Miért támadhat a cicánk?

Utcán talált árva kiscicát fogadtak örökbe, és pár éve már családtagként gondozták szeretettel, amikor egyszer csak elkezdte támadni gazdáját – mesélte egyik hűséges olvasónk. A legkisebb hanghatás, egy tüsszentés, orrfúvás már agressziót váltott ki a most kilencéves kandúrból. Ennek kapcsán és a cicák hasonló viselkedésének feltételezhető okairól kérdeztük a szakembert.

Szer Pálósy Piroska

A viselkedéskutatók a cicák agresszióját több típusba sorolják, de pontos képet kapni az egyedi esetekről rendkívül összetett folyamat – mondta dr. Pálósy Csaba, a Noé Bártája kisállatklinika vezetője. A lakásban tartott cicák esetében egyik kiváltó ok lehet az unatkozás, mivel a macskákat a vadászösztönük állandó mozgásra készíti, ez azonban egy szobacica esetében nehezen kivitelezhető. A gazdi azonban némiképp pótolhatja az állatkereskedésekben kapható különböző mászókkal, játékos foglalkozásokkal a kinti macskáknál természetesnek tartott mozgásigényt. Az unalom elűzése mellett az agresszió másik oka lehet a kandúrok esetében az, ha nem ivartalanítják őket.

Minden cicagazdi ismeri azt a jelenséget, amikor a cica homorít, a szőre az égnek áll, a farkát felemeli, és morogva, fújatva támad egy másik cicának vagy egy számára ijesztőnek tűnő tárgyra. Olyankor próbál nagyobb-nak, félelmetesebbnek látszani annak érdekében, hogy ő kerekedjen felül az adott helyzetben, mivel a cicák világában komoly jelentőséggel bír a hierarchia. Míg egyes cicákat ez jó dolgukban teljesen hidegen hagyja, másoknál olyannyira elhatalmasodik,

hogy még a gazdijukat is támadhatják, vagy a család többi cicáját terrorizálják. Ez a fajta agresszió előzhető meg talán a legnehezebben, hiszen látszólag ok nélkül támad, karmol és harap, minden előjel nélkül, ugyanis nem kimondottan a gazdi vagy egy másik cica a célpont, ők csak közvetetten érintettek. Az agressziót ugyanis valami egészen más váltja ki a cicánál, egy külső tényező, tárgy, helyzet, ami ellen nem tudja a haragját kifejezni, stresszt okoz számára, ezért keres magának egy végtlen áldozatot.

Erre lehet magyarázat az is, ha tüsszentést követően vagy az orrát fújva a gazdi azon kapja magát, hogy a macskája nekiugrott, mivel megeshet, hogy a gazdi által kiadott fúj-tató hangot egy másik macska fújtatásának véli.

Megszüntethető-e a cica agressziója?

Mint minden, a cicákat érintő furcsa viselkedésnél, először is az állatorvost kell felkeresni annak érdekében, hogy kizárhatóak legyenek az esetleges egészségi problémák, melyek ilyen módon is megnyilvánulhatnak.

Mivel minden cicaagresszió valamilyen stresszhelyzethez köthető, a szorongást kell csökkenteni. Ha a gazdi alaposan megfigyeli a cicáját stresszhelyzetben, előbb-utóbb bizonyára rájön arra is, hogy a támadás előtt milyen jeleket, üzeneteket továbbít a testbeszédével, ami már arra irányul, hogy felgyülemlt benne a feszültség. Az előjelek között lehet izomrágás, farkmozdulatok, összehúzott szem, morgás, vagy egyéb furcsa hangok stb. Amikor ilyen tapasztal a gazdi, mindenképp igyekezzen elterelni az állat figyelmét, akár valami játékkal, helyzetváltoztatással, váratlan hanghatással. Azonban mindezt higgadtan, de nem felemelt hangon kell tenni, mivel azzal csak fokozódik a feszültség. A cicák ezernyi érzékeny radarral vannak felszerelve, villámgyorsan kiszűrik és érzik a körülöttük zajló érzelmi ingadozásokat, és átveszik az érzelmi hullámok rezgését. Gyakran előfordul, hogy a cicák játék vagy nyugodt simogatás közben, látszó-

Fotó: Petres Emília

lag hirtelen eresztik ki a karmaikat, pedig a jeleket észelve megelőzhető lehetne, vagy időben elcsúszva leállítható a támadás. Figyelni kell a házi kedvenc testbeszédére, és csak akkor kezdeni a simogatást és szeretgetést, amikor önszántából odamegy, és azt érzi a gazdi, hogy kedvence igényli a simogatást, ölelgetést. Egyébként annak is jelét szokták adni a cicák, ha szerintük elég volt a kedveskedésből, amit a farkuk ütemes mozdításával jeleznek, amiből arra lehet következtetni, hogy kezdenek idegesek lenni, és ha nem veszi elég komolyan a gazdi a figyelmeztető jeleket, a következő lépés már a támadás lehet.

Az állatorvos javaslatára használhatók a kereskedelembe kapható különböző feromonos készítmények (permet vagy párologtató formában), ami a stresszhatást csökkentheti, illetve táplálékkiegészítő készítmények ugyanazzal a hatással. Fontos a macskapopuláció rendszerezése is, a sok állatka egy helyen ugyancsak fokozhatja a stresszhatást – hangsúlyozta a szakember.

1.		MAGYAR-SZERB ÉNEKES	SODRÁS TÜZET MEGSZÜNTETŐ	GÖRÖG BETŰ	TILTÓSZÓ	...MONTAND (ÉNEKES, SZÍNESZ)	FOLYADÉK ALÁTASZÍT	A SZÁMÁRA	...SUMAC, PERUI ÉNEKESNŐ	KUTYA	AMERIKAI SZÍNESZ (RICHARD)	FELTÉVE KAR-MESTER (ALBERTO)	...GABIN, FRANCIA SZÍNESZ	SZŰL AZ ÁLLAT	A MÉLYBE
Percy Bysshe Shelley angol költő szentenciáját idézzük a rejtvény főszóiban.		A													E
	HÁZIÁLLAT KIS HÁZA		KARAVÁN-ÁLLAT HÁTÁN VAN A HÁZA			HOMO SAPIENS KELETI SZENTKÉP				LENDÜLET GYÖN					
	AZ ÓRÓK VÁROS É-EURÓPAI FÉLSZIGET			ERKÖLCS-TAN HÁTÁN VAN A HÁZA				TALLINN NÉMET NEVE NŐSTÉNY KUTYA						SPANYOL AUTÓJEL ÉSZAKOL VÁROS	
2.	N	PETRARCA MŰSÁJA	... LŰG (KOH) ... PAVONE (ÉNEKESNŐ)	BECÉZETT ÉDESSÉG ... ISTVÁN (KIRÁLY)				FR. VÁROS (CSATAHELY) EGYEDŰL (ANGOL)						HÁTUL HÁTUL! DOLGOZÓ BÍRÓ	
	HASZNÁL-HATAT-LANNÁ TESZ			KÉTES! ... INAS (MUNKÁCSY-KÉP)		PATÁS ÁLLAT OLASZ IGEN		NÉVELŐ ZRINYI... (RÁKÓCZI ANYJA)		TOVA SÁTOR-BEJÁRAT!			A TÉR PÁRJA ATTÓL KEZDVE!		
	AIR ... (LÉGI-POSTA)		SIVATAGI ZÖLD HELY JOBBÁ TESZ			AFRIKAI FOLYAM 9-ET DÖNT A TEKÉZŐ					HOLT NYELV KÁRTYA-JÁTEK				
	VÍZI JÁRMŰ SZÁLFÁK-BÓL		TÁMOGAT AFRIKAI ÁLLAM ÉS FOLYÓ			MULATÓ-HELYSÉG TÁMLÁTLAN HEVERŐ						IGAZ, VALÓ NEM HALAD TOVÁBB			
	BECÉZETT ERIKA		STÁJERLAK... (BÁNSÁG) ANTE MERIDIEM (RÖV.)		ÁSZOK-HORDÓ NYÍLÁSA LEKVÁR					FRANCIA ARANY EPÉN!			KUNGFUS SZÍNESZ (BRUCE) ARADI!		
	A SZARKA FARKA! RÓMAI 51	ÓCSKA, KOPOTT (RÉG.) MINDEN (ANGOL)			IDEGEN IRÉN TANÍT				ÖSSZEG-VEKTOR FÉRFINÉV (FEBR. 20)					OLASZ AUTÓJEL AZ EGYIK PINCÉR	
		BARÁT (SPANYOL) ANGOL OLAJ			TOLNA M. HELYSÉG FR. NŐI MAGAZIN			BECÉZETT SZŰLŐ DÁTUMRAG						BÁLZSAM RÓMAI KÖSZÖNÉS	
	LON... (KAMBO-DZSAI POLITIKUS)		MAGAD TERES-SPORT	CSEKK-LAPOK! FORMA		ALÁ ...SUTA (BÁLKEZES)		HAMIS LATIN CSONT		BÁRÁNY-HANG SZŰRŐ-FEGYVER			... MELEG-SÉG (ADY) CERUZA		
	NEM ENGE-DÉLYEZ		AUTÓVER-SZENYZŐ ÉNEK			VASÚTI SZE-RELVÉNY MEZŐ					ÜNNEPELT DÁMA ELEMEL			ELME	
	GYILKOL MOST KÉSZÜLT	... MCBAIN (KRIMÍRÓ) AZ ARZÉN VEGYJELE		PALACK VAN ILYEN SKÁLAHANG				OLDALRA BORUL NÖVÉNY RÉSZE				JELFOGÓ SZOLMIZÁ-CIÓS HANG			
		FELTETT SZÁNDÉK A SZÉN VEGYJELE				KOCKÁZTA-TOTT PÉNZ RÓMAI 500		RAKTÁRBAN TARTÓ EGYESI!						MOST BENT! NÉVELŐ	
L.N.J.	Ó						HABZÓ ITAL			SIRÁM					

Október 31-i rejtvényünk megfejtése: **Mindenkor akármit merhettek költők s festők, megvolt a joguk rá.**

Szórványküldetésben az óceánon túl

Szabó Évát tíz éven keresztül az Erdélyi Magyar Televízió szerkesztőjeként, műsorvezetőjeként láthattuk a képernyőn. Sajtómunkáját hat éve szórványmissziós munkával bővítette ki. Férjével – Molnár Lehel unitárius lelkész, levéltáros – az Amerikai Egyesült Államokban tevékenykednek, ahol az egyházi küldetés mellett Éva egy magyar kulturális központot vezet, Lehel pedig ritka könyveket digitalizál. Hogy milyen út vezetett idáig, kiderül az alábbi beszélgetésből.

Vajda György

– Sokan az Erdély tévé képernyőjén követték televíziós, vallási, kulturális tevékenységedet, aztán egyszer csak eltűntél a képernyőről, bár a nyilvánosság elől korántsem. A clevelandi (Ohio állam) Bocskai Rádiótól tudósítottál Amerika keleti partjairól: Washingtonból, New Yorkból, Chicagóból, Miamiból jelentkeztél híryanaggal. A Covid kezdetekor láthattuk, ahogy összekötöd az erdélyi, felvidéki, anyaországi, amerikai, kanadai magyarságot műsoraiddal. A közösségi hálóra felkerült fényképekből, rövid tudósításokból kiderült, hogy szinte az egész Allamokat bejártatok. De kezdjük az elején. Hogyan kerültetek az AEÁ-ba?

– Először 2016-ban jártunk Amerikában a férjemmel, egy történészkonferencián vettünk részt Minneapolisban. A kéthetes élmény után hazajöttünk, és végeztük tovább itthoni teendőinket. 2018-ban, az akkor Berkeleyben lévő Starr King School for the Ministry Balázs Ferenc erdélyi unitárius lelkészről elnevezett ösztöndíját elnyerve kerültünk vissza, ezúttal Kaliforniába. A teológiai tanulmányok mellett az ösztöndíj célja, hogy erősítse az erdélyi és az amerikai unitáriusok közötti kapcsolatot. Mivel Lehel kutató, egyháztörténész, felkérték az intézet Earl Morse Wilbur Régi Könyvek Könyvtárának rendezésére is.

Wilbur amerikai unitárius lelkész, egyháztörténész, élete során hét nyelven gyűjtött könyvritkaságokat, amelyek alapján megírta az unitáriusok történetét angolul. A férjem a könyvvállományt rendezve magyar nyelvű nyomtatványokat is talált, amelyek igencsak felkeltették az érdeklődését.

Én közben a BBTE Református Teológiai Karán elkezdett pasztorálopszichológiai, alkalmazott teológiai mesteri tanulmányaimat szintén a Starr Kingen folytattam. Egy szemeszterben dokumentumfilm-készítést is tanultam a Berkeley Egyetemen.

Ez év alatt több mint 30 gyülekezetbe jutottunk el, ahol a szolgálat mellett a férjem kora újkori történelmi előadásokat tartott, én pedig az erdélyi egyházi, vallási és kulturális életet mutattam be. Az amerikai magyar közösségekben olyan, a kivándorlás utáni második, sőt harmadik generációs amerikai magyarokkal is találkoztunk, akik már nem tudtak ugyan magyarul, de szerették volna megismerni származásuk történetét, vagy akár megtanulni magyarul. A hétfégi magyar iskolához kapcsolódva így hétfégén tanítottunk is. Mellette sokat kirándultunk. Igazán szép, tartalmas év volt számunkra. A tanév végén, júliusban jöttünk haza.

– Meséj értékműve munkáitokról is. Ez későbbi történet, ugye?

– Igen, és ezt megelőzi egy év tudósítói munka Clevelandben a Magyar Média Alapítványnál, illetve a Bocskai Rádiónál. Közel tíz hónapig tudósítottam a magyar vonatkozású eseményekről a kontinens különböző városaiából, még Kanadából is. Online is közvetítettük a rádióadásokat, televíziófelvételeket, így bárholnan követhetőek voltunk. Sikertől számos fontos eseményt rögzítünk, ami valamikor talán történelmi jelentőségű lesz. Ezek a Bocskai Rádió hivatalos oldalán ma is elérhetőek, megtekinthetők. Tulajdonképpen ezt is lehet értékműve munkának nevezni.

A szívem és a felajánlott lehetőség visszavitt Berkeleybe, ahol az amerikai egyetemi évünket töltöttük. Bár 2019 szeptemberében megtartottuk az Örly Múzeum a Magyar Kultúráért hivatalos megnyitóját, az igazi munka valójában 2020 őszén kezdődött. Az épület egy másodgenerációs testvérpár, Ilona és Elvira tulajdona, akik egy igen mozgalmas magyar közegbe születtek bele. Szüleik, Elvira és Cyrill Örly a magyar kultúrát támogató rendezvényeikről voltak nevezetesek az öbölbeli magyarság körében. Megfordult náluk például Kodály Zoltán, Teller Ede is, emellett a legtöbb emigrációba kényszerült magyar művésszel igen jó kapcsolatot ápolt a család.

A munkánk azzal kezdődött, hogy leltárba vettük a műtárgyakat, festményeket, a számos Zsolnay-, herendi porcelánt. Lehel, a férjem múzeomalapító nagyapja, Molnár István és muzeológus édesapja, Molnár Kálmán mellett felnöve korán magába szívta a történelmet, a régiségeket, a műtárgyak iránti szeretetet. Így a múzeumi tárgyak leltárba vétele mellett a berendezés, a kiállított tárgyak megjelenítése nem volt újdonság számunkra. Azt viszont kezdettől éreztem, hogy nemcsak tárgyakkal akarom megtölteni a házat, hanem az Örly-hagyományt követve, élettel is. Miután

meggyőztem az igazgatótanácsot, hogy megér egy próbát, zöld utat kaptam. Így bővült ki kurátori munkám az eseményszervezői tevékenységgel. És akkor jött a Covid. Minden beltéri rendezvényt betiltottak, de kültéren, maszkban és a szükséges biztonsági feltételek betartása mellett kis létszámú megengedett volt. A múzeum parkosított kertje nagyszerű lehetőséget biztosított arra, hogy ne zárjunk be, sőt az egyetlen intézmény voltunk, amely az idő alatt a San Francisco-öböl környéki magyar eseményeknek helyet adott. Rövid ideig még az istentiszteleteknek is.

Így, ebben a nagyon nehéz időszakban a múzeum nemcsak képes volt megmaradni, hanem ismertté és elismertté vált Amerika-szerte.

Nemcsak magyarok jönnek el a rendezvényeinkre, hanem különböző nemzetiségű amerikaiak is látogatják szép számban. Olyanok, akik kíváncsiak a magyar közösségre, ezáltal betekintést kaphatnak kultúránkba, gasztronómiánkba, vagy egyszerűen csak tetszik nekik a programkínálatunk. Könyvbemutatót, filmet, kerti partikat szervezünk, hogy minél színesebb kínálattal vonzzuk be az érdeklődőket. Ma már ott tartunk, hogy aki Magyarországról San Francisco környékére érkezik, e központhoz irányítják, és mi természetesen segítünk, útbaigazítást adunk a keleti parton és nem csak.

Ügyvezető igazgatóként irányítom a múzeumi munkát és sokoldalú kulturális tevékenységeinket. Munkámat tanácsadó testület és önkéntesek segítik. Az igazgatótanácsnak tartozom elszámolással, na meg a lelkiismeretemnek.

– Hogyan sikerül fenntartani a magán-közben levő Örly múzeumot és kulturális központot?

– Az Örly család gondoskodik egy bizonyos alapról, amit főként a beérkezett adományokkal egészítünk ki, hogy az anyagi fedezet meglegyen minden évben. Azt is mondhatnám, hogy az adományok létszükségletűek, akárcsak a legtöbb nonprofit esetében, de ki kell emelnem, hogy az adakozásnak, önkéntességnek nagy hagyománya van Amerikában, szépen kiépített, mondhatni jól működő rendszere, és ez is segíti a munkánkat, a támogatók elérését és megtartását. A legfontosabb, hogy hisznek és

bíznak nemcsak népszerűsítő, de értékműve munkánkban is. Szinte havonta megkeres valaki, segítséget kér, vagy felajánlja magyar vonatkozású művészeti tárgyait megőrzésre a múzeumnak. A hír, hogy van magyar múzeum San Franciscóban, nagyon hamar elterjedt ilyen tekintetben is. Közel 4000 magyar kötetünk van, több mint 1000-et katalogizáltunk. A magyar nyelvű könyvtár felállításán is dolgozom.

– Amiről beszélsz, a jövőt is mutatja. A további számos tennivalót. Tervezték valamin változtatni?

– Azt tudom, hogy itt még dolgom van, de kezdem is érezni ennek a távolságnak a fizikai és lelki terhét egyaránt. A könyvtárt be kell csatolni az amerikai egyetemi körforgásba, ez hatalmas munka, de csak így lehet megmenteni. Addig is nagy öröm számomra, amikor keresnek, hogy magyar nyelvű könyveket kölcsönözzenek. Rendezvényeinken is igyekszünk minőségi kínálattal előrukkolni, több magyar könyvbemutatónk is volt. Közben, immár hat éve tanítok a Walnut Creek-i (Kalifornia) magyar iskolában. Idén februártól az intézmény igazgatójaként is tevékenykedem. A gyerekek hétfégén járnak magyar iskolába, ami programot jelent többnyire az egész családnak. Igazán nagyszerű, fantasztikus emberekkel hoz össze a munkám, hivatásom. Én csak teszem a dolgom.

Nyert a Liverpool, kikapott a Lipcse, meglepetés Madridban és Lisszabonban

Szoboszlai Dominik csapata, a Liverpool simán legyőzte a Bayer Leverkusent, míg a Gulácsi Péterrel és Willi Orbánnal felálló RB Lipcse a Celtic otthonában is kikapott, így négy forduló után is pont nélkül áll a labdarúgó Bajnokok Ligája (BL) alapszakaszában.

Az angol sztár csapatban ezúttal a magyar válogatott támadó a cserepadon kezdett, társai pedig a második félidő első negyedórájának végén gyorsan kétfólos előnybe kerültek, majd a hajrában megduplázták előnyüket a Liverpool korábbi játékosa, Xabi Alonso edzette német bajnoki címvédővel szemben. A Liverpool, amelybe Szoboszlai a 74. percben állt be, továbbra is százszázalékos a BL-ben.

A lipcseiek három vesztes meccs után győzelmi kényszerben léptek pályára Glasgow-ban, és az első játékrész derekán megszerezték a vezetést, a Celtic azonban Nicolas-Gerrit Kuhn duplájával még a szünet előtt fordított, majd a második játékrészben eldöntötte a meccset.

A nap szenzációját a Sporting Lisboa szolgáltatta, amely hiába került már a 4. percben hátrányba a vendég Manchester Cityvel szemben, a folytatásban „bedarálta” a tavalyi BL-győztes angol bajnoki címvédőt és 4-1-re kiütötte a sorozat egyik legnagyobb favoritját. A Sporting sikeréből a magyar származású svéd Gyökeres Viktor három góllal vette ki a részét.

A meccs különlegessége az volt, hogy a Sporting kispadján még az a Ruben Amorim ült, aki a közelgő válogatott szünetben a City városi riválisának, a Manchester Unitednek a vezetését veszi át.

Madridban sem a papírforma érvényesült kedden este,

Mohamed Szalah, a Liverpool játékosa (középen) Piero Hincapie (balra) és Jonathan Tah, a Bayer Leverkusentől a labdarúgó Bajnokok Ligája alapszakaszának negyedik fordulójában játszott Liverpool – Bayer Leverkusen mérkőzésén Liverpoolban 2024. november 5-én
Fotó: MTI/EPA/Adam Vaughan

ugyanis a három kör után három ponttal álló AC Milan végig jobban játszva, 3-1-re legyőzte a BL-címvédő Realt.

Két meccsen is román bírót az Európa-ligában

Kovács István után, aki a tegnapi, Internazionale – Arsenal Bajnokok Ligája-mérkőzésen bíraskodott, további romániai játékvezetők is feladatot kaptak a nemzetközi kupasorozatokban. Az Európa-liga negyedik fordulójában Radu Petrescu a Manchester United és a PAOK találkozásánál működhet közre, míg Marian Barbu a Hoffenheim és a Lyon mérkőzésén fújhatja majd a sípot.

Közvetítések az Európa-ligából

* 19.45 óra: FCSB – Midtjylland (DigiSport 1), Galatasaray – Tottenham (DigiSport 2), Olimpiakosz – Glasgow Rangers (DigiSport 3), Union Saint Gilloise – AS Roma (DigiSport 4);

* 22.00 óra: Dinamo Kijev – FERENCVÁROSI TC (M4 Sport) Manchester United – PAOK Szaloniki (DigiSport 2), Lazio – FC Porto (DigiSport 3), Chelsea – Noah (DigiSport 4).

Több gólt lőttek, mint az előző másfél évben

Gólzáporos győzelmet aratott a Ladies női labdarúgó-csapata, amely 5-0-s félidő után 13-0-ra nyert a Szőrényvári Drobeta ellen a 2. liga 6. fordulójában. Tekintve, hogy a marosvásárhelyi csapat az előző idényben mindössze három gólt szerzett, az idén eddig pedig hatot, ezen a meccsen több gólt lőttek, mint az előző másfél évben összesen. A győzelemnek köszönhetően a Ladies 7 pontig jutott, és a 6. helyen áll a rangsorban, vasárnap pedig Élesden lép pályára az Athletic United Bihor otthonában.

Női labdarúgó 2. liga, II. csoport, 6. forduló: CFC Argeş Piteşti – Nagybányai FF 5-2, CSU Craiova – Sepsiszentgyörgyi Seps OSK 3-0, Aradi UTA – Élesdi Athletic United Bihor 2-6, Marosvásárhelyi Ladies – Szőrényvári Athletic Drobeta 13-0, Temesvári Politehnica – Temesvári ACS Roma Florin Pădurean 5-1.

Európai focikörkép

* **Angol Premier Liga, 10. forduló:** Bournemouth – Manchester City 2-1, Fulham – Brentford 2-1, Ipswich – Leicester 1-1, Liverpool – Brighton & Hove Albion 2-1, Manchester United – Chelsea 1-1, Newcastle United – Arsenal 1-0, Nottingham Forest – West Ham United 3-0, Southampton – Everton 1-0, Tottenham – Aston Villa 4-1, Wolverhampton – Crystal Palace 2-2. **Az élcsoport:** 1. Liverpool 25 pont, 2. Manchester City 23, 3. Nottingham Forest 19.

* **Spányol La Liga, 12. forduló:** Athletic Bilbao – Betis 1-1, Atlético Madrid – Las Palmas 2-0, Osasuna – Valladolid 1-0, Alavés – Mallorca 1-0, Girona – Leganés 4-3, Sevilla – Real Sociedad 0-2, Celta Vigo – Getafe 1-0, FC Barcelona – Espanyol 3-1. **Az élcsoport:** 1. FC Barcelona 33 pont, 2. Real Madrid 24, 3. Atlético Madrid 23.

* **Olasz Serie A, 10. forduló:** AS Roma – Torino 1-0, Como – Lazio 1-5, Genoa – Fiorentina 0-1, Juventus – Parma 2-2, Atalanta – Monza 2-0, Empoli – Inter 0-3, Venezia – Udinese 3-2; **11. forduló:** Bologna – Lecce 1-0, Empoli – Como 1-0, Hellas Verona – AS Roma 3-2, Inter – Venezia 1-0, Lazio – Cagliari 2-1, Monza – AC Milan 0-1, Napoli – Atalanta 0-3, Parma – Genoa 0-1, Torino – Fiorentina 0-1, Udinese – Juventus 0-2. **Az élcsoport:** 1. Napoli 25 pont, 2. Inter 24, 3. Atalanta 22, 4. Fiorentina 22, 5. Lazio 22.

* **Német Bundesliga, 9. forduló:** Bayer Leverkusen – VfB Stuttgart 0-0, Bayern München – Union Berlin 3-0, Borussia Dortmund – RB Lipcse 2-1, Eintracht Frankfurt – Bochum 7-2, Hoffenheim – St. Pauli 0-2, Freiburg – Mainz 0-0, Wolfsburg – Augsburg 1-1, Mönchengladbach – Werder Bremen 4-1, Holstein Kiel – Heidenheim 1-0. **Az élcsoport:** 1. Bayern München 23 pont, 2. RB Lipcse 20, 3. Eintracht Frankfurt 17.

* **Francia Ligue 1, 10. forduló:** Nantes – Olympique Marseille 1-2, Le Havre – Montpellier HSC 1-0, Auxerre – Stade Rennes 4-0, Toulouse – Reims 1-0, St. Etienne – Strasbourg 2-0, Brest – Nice 0-1, Paris St. Germain – Lens 1-0, Lille – Lyon 1-1, AS Monaco – Angers 0-1. **Az élcsoport:** 1. Paris St. Germain 26 pont, 2. Olympique Marseille 20, 3. AS Monaco 20.

Elkésték a bírót, ikszeltek Nyáradgálfalván

Gligor Róbert László

Múlt vasárnap lezajlott az utolsó őszi forduló is a Maros megyei labdarúgó 5. ligában, az 1. csoportban ezúttal nyáradmenti rangadót játszottak: Nyáradgálfalva Csíkfalvát látta vendégül.

Középszerű, szinte barátságos mérkőzésnek tűnt a két csapat összecsapása, mindkét szurkolótábor sokkal több lelkesedést, iramos focit várt el, de a két együttes inkább az óvatos játékra, mintsem a látványra figyelt. A vendégek ennek ellenére szinte teljesen a tá-

madásokra építettek az első játékrészben, és már a 3. percben helyzetbe kerültek, ám az egyedül maradt Máthé csak a hazaiak kapufáját találta el. Negyedóra múlva Mihály próbálkozott egy távoli lövéssel, majd a 28. percben meg is zörrent a hazaiak hálóját, de a játékvezető egy vitatható leshelyzetre hivatkozva érvénytelenítette a vendégek találatát. Mihály csakhamar újabb lövéssel próbálkozott, de ez is elszállt a hazai kapu fölött, míg szünet előtt az addig kevés helyzetet kidolgozó gálfalviak szereztek meg a vezetést, egy sarokrúgást kö-

vetően László lőtt a vendégek hálójába (1-0).

A második játékrész már jóval kiegyensúlyozottabb volt, a gálfalviak rögtön a térfélcseré után támadni kezdték a csíkfalvi kaput, de kevés tiszta helyzetet tudtak kidolgozni. A vendégek viszont Mihály próbálkozásával, majd Máthé gyenge lövésével jelezték, hogy még nem adták fel, amire a hazaiak Cseh távoli lövésével válaszoltak. A fokozódó csíkfalvi támadások a 70. percben már veszélyt jeleztek, de ekkor a védőknek sikerült megakadályozni Mihályt abban, hogy négy méterről kapura löhessen, ám a 82. percben megszületett az egyenlítő gól, Bálint talált a hazaiak hálójába (1-1). A hajrában mindkét csapat támadott, de csak egy hazai próbálkozást jegyezhetünk, amikor Kovács szabadrúgását elcsípte a vendégek kapusa.

Az eredmény egyik csapatot sem segíti, Csíkfalva a negyedik helyen teleg, Nyáradgálfalva az ötödiken, ha a Mezőszentmárton és Sáromberke közötti, előzőleg elhalasztott mérkőzés döntetlennel zárul.

A mérkőzés 18 perccel később kezdődött, a megyei labdarúgó-egyesületnek ugyanis egy ezt megelőző mérkőzésről kellett a játékvezetőket Nyáradgálfalvára irányítania. A megyében egyre kevesebb a bírót, lassan már az alsóbb szinteken is alig van bevethető játékírányító.

Fotó: Gligor Róbert László

Jegyzőkönyv

5. liga, I. csoport, 9. forduló: Nyáradgálfalvi Törekvés – Csíkfalvi Millennium 1-1 (1-0).

Nyáradgálfalva, mintegy 110 néző. Vezetete: Mocan Eugen, Sámárgiħan Ovidiu, Demeter Attila. Megfigyelő: Sütő János (mindannyian Marosvásárhelyről).

Nyáradgálfalva: Borbély – Simon, Kása, László (78. Molnár), Gáspár T. (60. Takács), Aszalos (48. Szócs), Kovács, Keresztesi, Magó, Cseh, Gáspár A.

Csíkfalva: Moldován – Kiss, Nagy (46. Török), Mihály, Máthé, Ambrus, Keresztesi (75. Maior), Bálint, Marton, Csizmadia, Tóth (75. Kelemen)

Gólszerzők: László (42.), illetve Bálint (82.).

Sárga lap: Keresztesi, Cseh, illetve Kiss, Maior.

Eredményjelző

* **4. liga, II. értékcsoport, 9. forduló:** Alsóidecs – Hadrév 4-0, Mezőtőhá – Mezőpagocsa 2-5, Kerelőszentpál – Dedrád 6-1, Mezőgerebenes – Görgénysóakna 2-2, Gernyeszeg – Mezőceked 2-3, Bátor – Mezőzáh 1-1. **Az élcsoport:** 1. Görgénysóakna 22 pont, 2. Mezőceked 22, 3. Bátor 19.

* **5. liga, I. csoport, 9. forduló:** Sáromberke – Lővér 5-1, Gyulakuta – Harasztkerék 1-3, Egrestő – Déda 5-1, Nyáradgálfalva – Csíkfalva 1-1, Jedd – Mezőszentmárton 2-1.

* **5. liga, II. csoport, 9. forduló:** Nyáradkarácsoni Jövő – Vámosgálfalva 4-3, Csittszentiván – Somosd 3-1, Szászbozsgács – Dészfalva 0-4, Harangláb – Cintos 1-0. **Az élcsoport:** 1. Somosd 21 pont, 2. Dészfalva 15, 3. Csittszentiván 14, 4. Harangláb 14.

A bajnokság állása

1. Harasztkerék	9	9	0	0	46-5	27
2. Jedd	9	7	0	2	31-19	21
3. Gyulakuta	9	5	0	4	24-21	15
4. Csíkfalva	9	4	2	3	22-14	14
5. Nyáradgálfalva	9	4	1	4	23-25	13
6. Mezőszentmárton	8	3	1	4	18-19	10
7. Sáromberke	8	3	1	4	18-24	10
8. Déda	9	3	0	6	21-26	9
9. Egrestő	9	2	1	6	10-21	7
10. Lővér	9	1	0	8	12-51	3

Súlyos balesetek a Marosvásárhely–Szászrégen szakaszon Hét sérült és öt halálos áldozat

A Maros Megyei Rendőr-felügyelőség fokozott ellenőrzéssel próbálja csökkenteni a 15-ös országút Marosvásárhely–Szászrégen szakaszán a közúti balesetek számát. Ezt a múlt hét végén történt tragédiák is indokolják. Péntektől vasárnapig több helyszínen riasztották közúti balesetekhez a Maros megyei katasztrófavédelmi felügyelőséget, a rendőri intézkedések nyomán a két leg súlyosabbra térünk vissza.

A vasárnap Gernyeszegen történt megrázó, négy halálos áldozatot követelő súlyos közúti baleset megelőzően a Nagyernye és Sáromberke között történt pénteki baleset után is súlyosan sérülteket szállítottak a sürgősségi kórházba.

November elsején, pénteken 14.30 óra körül a marosvásárhelyi tűzoltókat tűzmelegelőzési és tűzoltási intézkedésekhez, mentéshez és elsősegélynyújtáshoz riasztották egy Sáromberke külterületére amiatt, hogy egy Beszterce megyei 32 éves nő által vezetett személyautó és egy 32 éves, Vaslui megyei férfi vezetett furgon ütközött, nyolc személy megsérült, közülük négyen súlyosan. A személygépkocsiban utazó három nő a személyautóba szorult, a tűzoltók kellett kiszabadítsák őket, és nagyon súlyos sérülésekkel adták át a helyszínen lévő elsősegélynyújtó csapatoknak. A furgon öt férfi utasa közül a mentők egy beszorult, súlyos sérüléseket szenvedett áldozatot emeltek ki, a többieknek sikerült a járműből kiszállni. A balesetben érintett nyolc sérültet a marosvásárhelyi SMURD sürgősségi központba szállították, egyikük később elhunyt – tájékoztatott a rendőrség sajtóosztálya.

A sáromberki baleset

Fotó: ISU

November 3-án, vasárnap 15 óra körül a Maros megyei 15-ös országúton, Gernyeszegen súlyos közúti baleset történt egy nyergesvontató és egy személygépkocsi között. A tűzoltók és a helyszínen érkezett mentőszolgálat erőfeszítése ellenére a személyautóban utazó négy áldozat életét nem tudták megmenteni, mivel halált okozó sérüléseket szenvedtek. A rendőrség közleménye szerint a helyszínelés első vizsgálatai arra utalnak, hogy a személyautó vezetője eddig ismeretlen körülmények miatt áthajtott az ellentétes irányú forgalmi sávba, és frontálisan ütközött egy Macedóniában bejegyzett teherautóval, amelyet egy 48 éves férfi vezetett. A balesetben a személyautó vezetője és a vele utazó három személy a helyszínen életét veszítette. A teherautó vezetőjének a helyszíni teszteredménye negatív lett, de pánikrohamot szenvedett. A forgalmat a helyszínelés idejére mindkét irányban lezárták. A baleset pontos körülményeinek megállapítása folyamatban van, nem szándékos emberölés büntette miatt folytatnak kivizsgálást.

A frissített rendőrségi közlemény szerint a 45 éves nő által vezetett autóban utazó másik három elhunyt személy egyike egy 49 éves marosvásárhelyi férfi (elől jobboldalt ülő utas), a hátul ülő utasok egy 78 éves férfi és egy 81 éves nő, mindketten magyaróiak voltak. (pálosy)

A gernyeszegi baleset

Fotó: ISU

FONTOS TELEFONSZÁMOK

• Romtelecom-tudakozó	• Áramszolgáltató vállalat	- 0800-500-929
- információ	- vidék	- 0265/929
- általános	• Delgaz Grid	- 0265/200-928
• Központosított ügyelet		- 0800/800 928
(Rendőrség, Tűzoltóság, SMURD, Csendőrség, Mentőállomás):	• Aquaserv:	
112	- hideg víz-csatorna	- 0265/215-702
• Rendőrség	- közönségszolgálat	- 0265/208-888
- 0265/202-305	- központ	- 0265/208-800
• SMURD (betegekkel kapcsolatos információk)		- 08008 208-888
- 0265/210-110	• Fogasztóvédelmi hivatal	- 0265/254-625
• Sürgősségi szolgálat:	• Vasútállomás	- 0265/236-284
- gyermekeknek	• Vli Kft.: temetkezés, segélyintézés	
- 0265/210-177	(0-24 óra), professzionális balzsamozás	
Marosvásárhelyi	Nemzetközi halottszállítás	- 0265/215-119
Polgármesteri Hivatal		- 0744-282-710
- 0265/268-330	• Alkony Kft. temetkezés (24 ó.)	- 0265/263-865
GYULAFEHÉRVÁRI CARITAS,	koporsók, kellékek,	- 0745-606-215
otthongondozó szolgálat,	koszorúk	- 0745-606-269
8-16 óra között:	és halottszállítás	- 0758-047-604
- 0736-883-110	• Maros megyei RMDSZ	- 0265/264-442
• Optika-Optofarm		- 0265/262-907
- 0265/212-304		
- 0265/312 436		
- 0265/250-120		
- 0265/263 351		
• Optolens szemsebészet		
- 0265/263-351		
• Dora Optics		
- 0733-553-976		
• Dora Medicals		
- 0265/212-971		
• Radiológia, echográfia		
Dr. Jeremiás István		
- 0265/222- 446		
• Prefektúra		
- 0265/266-801		
• DIGI		
- 0365/400-401		
- 0365/400-404		

Méltányos reklámdíj fejében
állandó szereplője lehet
a FONTOS TELEFONSZÁMOK
rovatnak.
Várjuk jelentkezését
a 0265/268 854-es telefonon.

A hirdetési rovatban
megjelent közlemények,
reklámok tartalmáért
a hirdetésfeladó vállalja
a felelősséget!

MINDENFÉLE

ELROMLOTT elektromos motorke-rékpár (szkúter) megjavításához hozzáértő szakembert keresek. Tel. 0752-123-527. (24350-I)

HÁZTETŐ építését cserépből vagy lemezből, meszelést, kinti, benti munkákat és kisebb javításokat vállalunk. Tel. 0758-880-496. (24178)

VÁLLALOK: külső szigetelést, belső munkát, glettelést, festést, padló- és falcsespe-lerakást, bármilyen ház körüli javítást. Tel. 0741-169-783. (24338)

VÁLLALUNK azonnali kezdéssel építkezési munkát, tetőjavítást bármilyen anyagból, saját anyagból is, benti munkát, meszelést, fal-, padló-cséspe-lerakást, szigetelést, kerítés-készítést, vashegesztést, bádógos-munkát. Nyugdíjasoknak 12% kedvezmény. Tel. 0759-119-183, 0729-408-696, Nagy István. (24304)

MEGEMLÉKEZÉS

Megállunk néma sírod mellett,
szeretnénk megfogni a kezed, és
megköszönni szereteted.
Elfeledni téged soha nem lehet.
Szomorúan, fájó szívvel
emlékezünk november 7-én a
szeretett és drága jó
édesanyánkra, anyósra,
nagyamámra, dédire,
GÁL BERTÁRA
halálának 8. évfordulóján.
Jóságát, szeretetét szívünkben
őrizzük. Emléke legyen áldott,
nyugalma csendes!

Szerettei, gyermekei és azok családja. (24348-I)

„Csend ölel át és a szeretet...
örökké él, kit nagyon szerettek.”

Kegyelettel és soha el nem múló szeretettel emlékezünk a drága jó édesanyára, nagyamámra,

JÁNOSI KATALINRA

(szül. Elekes).

Emléke legyen áldott, nyugalma felett őrkdjön a szeretetünk.

Szerettei. (sz.-I)

Könnyes szemmel nézünk az égre, kérjük a Jóistent, nyugtasson békében. Jóságos szíved pihen a föld alatt, minden könnycsepp nyugtassa álmodat.

Fájó szívvel emlékezünk november 7-én a marosbogáti születésű
LÁSZLÓ JÓZSEFRE

halálának 9. évfordulóján. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!

Emlékét őrzik szerettei. (24351)

ELHALÁLOZÁS

„Bizony, bizony, mondom nektek: aki hallja az én ígéretet, és hisz abban, aki elküldött engem, annak örök élete van, sőt ítéletre sem megy, hanem átment a halálból az életbe.”

(Jn. 5.24)

Fájdalommal, megtört szívvel és Isten akaratába belenyugodva közöljük, hogy

id. dr. FEGYVERNEKY SÁNDOR

ny. állatorvos

és neje,

FEGYVERNEKY MÁRTA BORBÁLA

ny. óvónő

visszaadták lelküket Teremtőjüknek.

Virrasztásuk 2024. november 8-án, pénteken 15 órától lesz a magyarói református ravatalozóban.

Földi maradványaikat 2024. november 9-én, szombaton 13 órakor helyezük örök nyugalomra a magyarói református temetőben.

Emlékük legyen áldott, nyugalma csendes!

A gyászoló család. (24371-I)

Mély fájdalommal tudatom mindazokkal, akik ismerték szeretett lányomat,

GYÖRGY KINGA MELINDÁT

hogy életének ötvenedik évében hirtelen elhunyt.

Örök búcsút veszünk tőle november 7-én, csütörtökön 13 órakor a Jeddi úti temető ravatalozójában, református szertartás szerint. Nyugodj békében, drága gyermekem!

Édesanyád. (24361)

RÉSZVÉTVILVÁNÍTÁS

„Húzzátok a harangokat,
Hogy a hegyek hasadjanak,
Húzzátok még erősebben,
Hasadjanak sebesebben.”

Megrendített és lesújtott a hír, melyből értesültünk szeretett osztálytársunk,

FEGYVERNEKY SÁNDOR

tragikus hirtelenséggel bekövetkezett haláláról. Jóságát, alázatát, mosolyát kincsként őrizzük lelkünkben. Őszinte együttérzésünket küldjük lányainak és gyászoló hozzátartozóiknak! Nyugodj békében, Sanyi!

A Székely Mikó Kollégiumban 1994-ben végzett osztálytársak.
(p.-I)

DORA OPTICS

Teljes körű ellátás
az egész családnak!

Szemészet	Gasztroenterológia
Kardiológia	Fül-orr-gégészet
Érsebészet	Tüdőgyógyászat
Plasztikai sebészet	

www.doraoptics.ro 0733 553 976

Marosvásárhelyi Rádió Románia
www.marosvasarhelyiradio.ro
96 FM
106,8 FM
1323 AM

Újdonságok a
Kobak könyvesboltokban:

Bandi Anikó
Végzetes
játzsma:
Alexa&Noah

Bandi Anikó
Szerelem
hangja

Marosvásárhely, Győzelem tér 18.szám
Szászrégen, Mihai Viteazu út 15.szám

Megjelent
a 2025-ös
Hargita
kalendárium!

A kiadó szerint ez a csodák könyve csodálatos történetekről, helyekről és emberekről, egy olyan könyv, amely kicsikhez és nagyokhoz egyaránt szól.

Rejtvényeket, vicceket, meséket, recepteket tartalmaz, tehát mindenki talál benne neki tetsző olvasnivalót.

Kapható a régi Poșeta üzlet előtti főtéri újságárusnál.

Ára 29 lej.

CityTV
MAROSVÁSÁRHELY

MAGYAR NYELVŰ ADÁS
KEDD, PÉNTEK 19:00 ÓRA

228-as
a DIGI hálózatban